24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6548 21 ՅՈՒԼԻՍ 1907 ՇԱԲԱԹ 23 ՃԷՄԱԶԻ-ԻՒԼ-ԱԽԻՐ 1325 3 AOUT 1907 24me année № 6548

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Դ.րշ
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 35 Ֆրֆ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 փարա

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Վարժապետանոցի մը պէտքը.— Մանկավարժական պարբերականի մը պէտքը. — Ուսուցիչներու ռոճիկն ու դասակարգութիւնը.— Ուսուցիչ և Թաղականք. — Ուսուցիչներու Օգնութեան Սնտուկի բարեփոխում։

Ամէն համայնքի ուսումնասիրական ու բարոյական արժէքին կախում ունի դպրոցներու յառաջդիմութիւնը, նախակրթական ու բարձրագոյն ուսմանց և արուեստից ծաղկումը։ Մենք դպրոցական զարգացման ուշագրաւ շրջան մը կը բոլորենք այժմ. դասագիրքեր կը յօրինուին, մեթոտներ կը պարզուին, մանկավարժական իմաստուն խրատներ ու յորդորներ կը կարդացուին, բայց մեր ուսուցչութիւնը անշարժ կը մնայ համոզութեան և կարօղութեան այն աստիճանին վրայ, ուր որ էր. դպրոցէն ելլող շրջանաւարտներ երբ ուսուցիչ ընդհանրապէս աւելի ետ կ'երթան քան առաջ, մոռնալով հետզհետէ նաև իրենց գիտցածը։ «Մանկավարժական» բառը, ինչպէս մեր մամուլի շատ մը ներկայացուցիչներուն, նոյնպէս ալ շատ մը ագէտ վարժապետներուն արհամարհելից ժպտին միայն կ'արժանանայ։ Այս երանելի «հոգւով ալ աղքատները» ամենադոյզն գաղափարը անգամ չունին թէ Մանկավարժական Գիտութիւնները այժմ ո՛րչափ յառաջացած են, թէ ի՛նչպէս բոլոր դասաւանդելի նիւթերը մանկական հոգեբանութեան յարմարցուած կամ պատշաճ կերպով մշակած են, թէ ի՛նչ եղանակներով ուսուցումը կարելի է դիւրացնել առանց աշակերտները յոգնեցնելու եայլն։ Մանկավարժութիւնը երբեք ծաղկելի չէ եղած հոն ուր կարող ուսուցիչներ եղած են՝ կրթական այս օգտաշատ գիտութեան պատուէրները իրագործելու համար։ Բայց իրենց կոչման համար Նախապատրաստուած ու կարող ուսուցիչներ գետնէն չեն բուսնիր սունկի պէս և մեր նախակրթարաններէն ու երկրորդական դպրոցներէն ելլողներ դեռ ուսուցչութեան համար պատրաստուած չեն։ Թուրք դպրոցներուն մէջ երկրորդական վարժարանի շրջանաւարտ մը, ուսուցիչ կարգուելէն առաջ, Նախապատրաստական և փորձառական շրջան մը կը բոլորէ կարող ուսուցչի մը առաջնորդութեամբ։ Գերմանիոյ մէջ, ուր ուսուցիչներուն մեծագոյն մասը վարժապետանոցներու մէջ կը պատրաստուի, մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն ուսուցչաց մանկավարժական Նախապատրաստութեան և նոյն իսկ համալսարանականներ պարտաւոր են մանկավարժական ընդհ. սկզբունքներուն և դասաւանդութեան եղանակին հմտանալու։ Կեդր. վարժարանի Խնամակալութիւնը ռուսնդուն ջանքեր ըրաւ մանկավարժական գիտութեանց ույժ տալու համար, բայց ո՛րքան ալ գովելի և գնահատելի ըլլան այս ջանքերը, այսուամենայնիւ շատ հեռու են վարժապետանոցի մը ծրագիրը իրագործելէ։

Առեւտրականները իրենց թերթը ունին, գրասէրները՝ նոյնպէս, բայց մեր բժիշկները, հոգեւորականներն ու վարժապետները չկրցան պարբերական մը պահել ու ապահովել։ Ինչո՞վ կարելի է բացատրել այս երեւոյթը։ Անշուշտ կոչման նկատմամբ եղած անտարբերութեամբ։ Լոյսը ստիպուեցաւ հոգեւորական սքեմը փոխանակել կանանց շրջազգեստին հետ, գոյութեան աւելի բարեյաջող պայմաններ գտնելու համար։ Մանկավարժական և առողջապահական կամ բժշկական թերթերու ալ սկզբնաւորութիւններ եղան, բայց անոնք սունկի պէս բուսան, ասուպի նման անյայտանալու համար։ Արեւելքի մէջ յառաջիկային նպատակ ունինք Մանկավարժական Բաժին մը բանալ, ուր պիտի պատասխանենք դպրոցական խնդիրներու վերաբերեալ խմբագրութեանս ուղղուած բոլոր մանկավարժական հարցերուն։ Քանի որ վարժապետանոց չունինք, մանկավարժական հանդէս և գրականութիւն չունինք, մեր դպրոցներուն ծաղկումը շատ դանդաղ կերպով յառաջ պիտի ընթանայ։

Ամէնէն կարեւոր խնդիրներէն մէկն ալ մեր վարժապետներու ռոճիկի և դասակարգութեան խնդիրն է։ Կազմական Կանոնագրի համաձայն մեր ուսուցիչները կը բաժնուին հետեւեալ դասակարգութեանց. 1. Օգնական ուսուցիչ, 2. Օգնական մասնագէտ, 3. Մասնագէտ ուսուցիչ, 4. Դաստիարակ ուսուցիչ։ Թէև Կազմ. Կանոնագրին մէջ այս դասակարգութիւնները որոշուած են, բայց հոն ուսուցիչներու ռոճիկն և Տեսչի ու Հոգաբարձուներու կամ Թաղականներու նկատմամբ անոնց բռնելիք ընթացքը և կամ անոնց պարտականութիւններն ու իրաւունքները յստակ ու մեկին կերպով չեն պարզուած։ Վկայականներու տարբերութիւնը մեր ուսուցիչներուն նիւթական որ և է առաւելութիւն մը չէ ապահոված, բայց ծախք ու աշխատութիւն պատճառած է։ Ի՛նչ արժէք ունի ուսուցչական այն վկայականը սակայն, որ դրամական զոհողութիւններով և քրտնաջան աշխատութեամբ ձեռք կը բերուի առանց դրամական ու նոյն իսկ բարոյական վարձատրութեան։ Բազմաթիւ են մանաւանդ գաւառներու մէջ այնպիսի տեսուչներ ու տնօրէններ որոնք միայն օգնական ուսուցչի վկայական ունին։ Կրնայ ըլլալ որ անոնք արժանի են իրենց պաշտօնին։ Բայց խնդիրը այն է որ ուսուցչական վկայականներու աստիճանաւորումը բոլորովին աւելորդ ու աննպատակ կը դառնայ այն ատեն։ Գաւառացի ուսուցիչները երբեք կարելի չէ մեղադրել՝ մասնագէտ կամ դաստիարակ ուսուցչի վկայական չունենալնուն համար։ Կազմական Կանոնագիրը անոնց նկատմամբ շատ անտեղի ու անյարմար տրամադրութիւն մը ունի, որուն ցարդ հաւատարմաբար հետեւած է Ուսում. Խորհուրդը, այսինքն՝ մասնագէտ կամ դաստիարակ ուսուցչի վկայական առնել ցանկացողներ անպատճառ ուսուցչաց Քննիչ Յանձնաժողովին առջեւ քննութիւն անցընելէն ետքը պիտի արժանանան այդ վկայականներուն։

Ամէն երկիրներու մէջ ուսուցիչները դասակարգութեանց բաժնուած են, բայց իրենց ունեցած վկայականներուն համաձայն ալ պաշտօնավարութեան շրջանակներ կան և դրամական վարձատրութիւն կը ստանան։ Այս նպատակին հասնելու համար սակայն նախ դպրոցները պէտք է որոշ դասակարգութեանց բաժնել իրենց պիւտճէին համաձայն ու ապա որոշել ուսուցչաց դասակարգութիւնները և սահմանել թէ անոնք որ կարգի դպրոցներու ո՞ր դասարաններուն մէջ կրնան դասախօսել կամ տեսուչ ու տնօրէն դառնալ, և մօտաւորապէս ի՛նչ ռոճիկ պիտի ստանան այլ և այլ կարգի դպրոցներուն մէջ։ Ուսուցչաց արդի դասակարգութիւնը թերի է. անոր մէջ նկատի չեն առնուած տեսուչները, տնօրէնները, (երկրորդական վարժարաններու ուսուցիչներն ու տնօրէնները)։ Կան պաշտօններ ալ որոնք նկատի առնուած են, ինչպէս օր. կրթական տեսուչինը, որ բոլորովին գործածութենէ ինկած է։ Եթէ անգամ մը Ազգ. Կեդր. Վարչութեան կողմէ որոշուի և Առաջնորդներու կողմէ իրագործուի այն ծրագիրը թէ այսինչ վկայականի տէր ուսուցիչներ միայն նախակրթարաններու տարրական, միջին, բարձրագոյն եայլն որոշ կարգերու մէջ դասախօսելու իրաւունք ունին, այն ատեն ուսուցչի և Թաղականի քմահաճոյքին չափը մասամբ պիտի սահմանափակուի։ Ուսուցիչներու դասակարգութիւնը և դպրոցներուն տեսակները որոշելէն ետքը լաւագոյն է minimal և maximal ռոճիկի չափ մը սահմանել ամէն դասակարգի վարժապետներու համար, որպէս զի աժանութեան ու սղութեան խնդիրներն ալ վերջնական ձեւ մը առնեն, և ուսուցիչները Թաղականներու սպասաւոր կամ ծաղրածու ըլլալու վիճակէն զերծանին, և իբր պատուաւոր անձինք առանց ստորնանալու պաշտօնավարեն։

Կարօտ ուսուցիչներուն նիւթապէս նըպաստելու համար ժամանակին հիմնուած է Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկը, որ իր այժմեան վիճակով չի կրնար ապահովել բազմաթիւ ուսուցիչներու ապրուստը։ Ողորմութեան ձեւով միանուագ տրուած քանի մը ղրուշը կարճ ժամանակի համար միայն կրնայ ուսուցիչներուն օգտակար ըլլալ և այն ալ ո՛չ ամէն ուսուցիչներու։ Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկը պէտք է այնպէս կազմակերպել, որ անոր մասնակցող իւրաքանչիւր ուսուցիչ իր տուած դրամին համեմատութեամբ նիւթական նպաստ մը ստանալու իրաւունք ունենայ ապագային, երբ կարօտութեան մատնուի և կամ աշխատութեան անընդունակ դառնայ։ Սնտուկին իրենց լումաներով չմասնակցող ուսուցիչներ իրաւունք չունին անկէ նպաստ ակնկալելու։ Կարօտ և Սնտուկին չանդամակցող ուսուցիչներուն բացէն նպաստ տալու համար Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկի դրամագլուխի տոկոսին մէկ մասը միայն կարելի է յատկացնել։ Անցեալ օր դիտողութիւն եղաւ որ Կեդրոնականի ուսուցիչները չեն մասնակցիր Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկին։ Կեդրոնական վարժարանի ուսուցիչները աւելորդ կը համարին մասնակցիլ Սնտուկի մը, որ առ այժմ դեռ Ազգատախնամի մը ձեւն ունի և իրենց համար որ և է դրական արդիւնք մը չապահովեր, մինչդեռ Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկէն ամէնէն աւելի այս կը պահանջուի։ Կեդրոնականի ուսուցիչները պատրաստ են աւելի խոշոր գումարներ տալու Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկին, եթէ կարելի ըլլար անկէ իրենց ծերութեան օրերուն կանոնաւոր նպաստ մը կամ հանգստեան թոշակ մը ստանալ։ Սակայն առ այժմ Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկը իր 500 ոսկի դրամագլուխով միայն միանուագ ու պատահական ողորմութիւն տալու վիճակին մէջ է։

Պատեհ առթիւ պիտի խօսինք Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկի այնպիսի կազմակերպութեան մասին, որ բոլոր մասնակցողներուն և աղքատ ուսուցիչներու համար դրական օգուտ ունենայ։

ՅՈՎԲ. Յ. ԹՕՓՃԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

ՄԵՐ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆՆԵՐԸ. — ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ. — ՓՈԽԱՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՆՐԲԱՆՑՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Մեր պարբերական մամուլին մէջ քանի մը փոփոխումներ տեղի ունեցան վերջերս։ Լոյսը թողլով իր կրօնաւորի սքեմը որով կ'երեւար հրապարակի վրայ երկուք ու կէս տարիէ ի վեր, վերածուեցաւ կանանց յատուկ շաբաթաթերթի, իբրեւ շարունակութիւն նոյն ծրագրով հրատարակուող Ծաղիկին, և այս վերջինն ալ շատացաւ՝ մանկական թերթի համեստ սահմանովը։ Ուրեմն ունինք հիմայ կանանց և մանուկներու յատուկ մէյ մէկ շաբաթաթերթ, որոնց բովանդակութեանը, իրենց ծրագրին ո՛ր աստիճան համապատասխանելուն ու խմբագրական ի՛նչ աստիճան խնամք ունենալուն վրայ խօսիլ՝ «Գրասէր»ին իրաւասութեանը կը պատկանի, իր «Մամուլի շուրջը» յօդուածներուն մէջ։ Իմ մասիս, պիտի խօսիմ բացակայողին, հրապարակէն այնքան շուտ հեռացողին վրայ, — կրօնաթերթը ըսել կ'ուզեմ։ Զարմանալի է որ մեր առօրեայ մամուլը, ամէնէն աւելի լայն տեղ մը տալով հանդերձ կրօնային ու եկեղեցական հարցերու, — գրական նիւթերը գլել անցնելու աստիճան, — մեր հոգեւորականութեան մեծագոյն մասը գրչի տէր ու թերթերու աշխատակցող ըլլալով հանդերձ, կանոնաւոր կրօնաթերթ մը ունենալու բաղձանքը կարճատեւ միջոցներու մէջ միայն կ'իրագործուի. ու ինքնաբեր ընդհատումը կը յաջորդէ իսկոյն։ Վերջին անգամ, այս յարատեւութիւնը ունեցաւ Բաքւէն վերջ հրատարակած Լոյսը որ երկու տարուան շրջան մը բոլորեց, ինչ որ առաւելութիւն մըն էր դարձեալ՝ վեց կամ երեք ամսուան շրջանով դադրող կրօնաթերթերուն հետ բաղդատմամբ։ Եւ այդ երկամեայ շրջանին մէջ, եկեղեցական ու աշխարհական ձեռնհաս գրիչներու աշխատակցութիւնը վայելեց։ Բայց, երկու տարիէն աւելի չշարունակեց։ Եթէ օրաթերթերը լայն տեղ մը կը նուիրեն կրօնային նիւթերու, ըսել է թէ ընթերցող հասարակութիւնը կը հետաքրքրուի անոնցմով. եթէ եկեղեցականները յաճախ գրել կը շարժեն թերթերու մէջ, ըսել է թէ խմբագրական կարողութիւնը չէ՛ որ կը պակսի անոնց քով։ Ուրեմն ինչո՞ւ չեն կրնար լուրջ նախաձեռնութիւն մը ստանձնել՝ յարատեւօրէն հրատարակելու համար կրօնաթերթ մը որուն ամէն ձեռնհասութիւն ունին։ Հաս ալ դրամի խնդիր մը կայ, գիտենք, ինչպէս ամէն ձեռնարկի մէջ. բայց այդ խնդիրը լուծել դժուար չպիտի ըլլար, աչքի առջեւ ունենալով մեր հարուստներէն ոմանց բարի տրամադրութիւնը, ինչպէս 1905 և 1906 տարիներու միջոցին կրօնաթերթ Լոյսը ունեցաւ իր bailleur de fondsը, զուտ գրասիրական ու կրօնասիրական զգացումէ ներշնչուած։ Էականը հո՛ն է որ, պէտք եղած սահմանին մէջ համեստ դրամագլուխ մը տրամադրուելէն ետք, կրօնաթերթը այնպէս մը հետաքրքրաշարժ ու սիրելի դառնայ իր ընթերցողներուն, որ անոնց թիւը ստուարանայ հետզհետէ, և յարաճուն ծաւալումով՝ կրօնաթերթը կարենայ հաւասարակշռել իր ելեւմուտքը, առանց այլ եւս դրամական նոր նպաստներու պէտք ունենալու։ Այս գաղտնիքն է ահա զոր չգտան տակաւին մեր այն բոլոր գրագէտ եկեղեցականները որոնք կրօնաթերթի մը խմբագրութեան գլուխը անցնելու նախաձեռնութիւնը ունեցան։ Որքա՜ն նիւթեր, որոնք կարծես déplacés են օրաթերթերու մէջ, իրենց պատշաճագոյն տեղը պիտի գտնէին կրօնաթերթին մէջ, — եռաձայն երգեցողութեան վէճը, դպրոցներու մէջ կրօնային դասախօսութեանց կանոնաւորման պէտքը, ծիսական խնդիրներ, ամուսնական հարցեր, և այլն։

** Բացառաբար, ամուսնական հարցերը կրնանք վերապահել ոչ-կրօնային նիւթերու սահմանին, վասն զի անոնք աւելի՛ ընտանեկան ու ընկերային կեանքի դրուագներ են՝ քան կրօնային, թէեւ վերջնական վճիռը կրօնային իշխանութեան իրաւասութեանը կը պատկանի։ Եթէ կրօնաթերթ մը պարտաւոր է մասնաւոր բաժին մը յատկացնել՝ Պատրիարքարանի ու Մայր Աթոռի որոշումներուն, ի մասին ամուսնալուծութեանց, օրաթերթերը ո՛չ նուազ իրաւասութիւն և պարտականութիւն ունին զբաղելու այդ խնդիրներով, ընդհանուր առմամբ. և արդէն, միշտ այնպէս ըրած են ու կ'ընեն։ Նորութիւն մը, այս առթիւ, որ բաւական ուշագրաւ է։ Դատաստանական Խորհուրդը վերջին ժամանակներս սկսած է իր նիստերուն մանրամասն համառօտութիւնը հաղորդել լրագրաց, Ուսումնական ու Տնտեսական Խորհուրդներուն պէս։ Բայց ընթերցողին համար՝ տպաւորութեան ի՛նչ մեծ տարբերութիւն այս վերջին երկու մարմիններու որոշումներէն ու առաջինիններէն։ Թէեւ առանց անուններ յիշելու, բնականաբար, բայց այդ որոշումները ախուր շարք մը, յուզիչ տողանցում մըն են ընտանեկան ու ամուսնական անհամաձայնութիւններու, վէճերու, որոնք յաճախ սաստիկ մը երեւոյթը կ'առնեն։ Կը պատահինք անոնց ընթերցումին մէջ երիկներու, որոնք... 29 տարի իրենց կնոջմէն բաժնուած միասին ետք, յանկարծ կը ներկայանան Դատաստանական Խորհուրդին առջեւը և անբարոյականութեան խնդիր կը յարուցանեն. կիներու, որոնք իրենց կուսական երջանկութիւնը, իրենց երիտասարդ աղջկան աղուոր իտէալները, իրենց սիրտն ու հոգին, — և սովորաբար դրամն ալ, — երիտասարդի մը յանձնելէ ետք, շատ չանցած՝ յուսախաբ, գլխիկոր, տրտում տխուր ափ կ'առնեն Դատաստանական Խորհուրդին դուռը. իրենց երջանկութեան բոլոր երազները խորտակուած են, և ուրիշ բան չեն պահանջեր երիկնուն՝ բայց եթէ դրամօժիտի մը մնացորդը, քանի մը գոհարեղէններ որոնցմով իրենց ապրուստը պիտի ապահովեն ժամանակի մը համար։ Դրամը և սէրը քիչ անգամ այնքան բիրտ կերպով դէմ առ դէմ կը կանգնին, զիրար կը հակասեն, զիրար կը ջախջախեն, որքան Դատաստանական Խորհուրդին ներկայացուած ամուսնական դատերուն մէջ որոնց հրատարակումը, չա՛տ աղօտ և տկար պատկերացում մըն է բո՛ւն իսկ իրականութեան։ Եթէ դիպուածով գտնուած էք, ուրբաթ օր մը, Փոխանորդարանի Նրբանցքներուն մէջ, քիչ մը աւելի՛ մօտէն տեսած պիտի ըլլաք այդ ամուսնական տառապանքներուն ցուցադրութիւնը, գէթ իրենց արտաքին երեւոյթին մէջ։ Քանի մը կիներ, կանուխէն, եկած նստած են դուրսը, նստարանի մը վրայ զոր ցոյց կուտայ իրենց բարապանի մը բարեացակամութիւնը. անոնք սովորաբար երիտասարդ կ'ըլլան, կանուխէն խամրած դէմքով ու անխնամ հագուստներով սակայն. ոմանք իրենց ծերուկ մօրը ընկերացած են, և ուրիշներ իրենց զաւկին ձեռքերէն բռնած. ամէն մէկը իր պատմութիւնը ունի, իր ներքին ցաւը. իրարու անծանօթ՝ կը մտերմանան այդ վայրկեանին և սիրտերնին կը բանան։ Այրերը, այս պարագային մէջ Նուազ դիւրահաղորդ, կը պտտին հեռուն բակին մէջ կամ կը նստին քարտուղարին սրահը, առանց բնաւ խօսելու զիրենք հոն առաջնորդող ընտանեկան անհամաձայնութեան վրայ։ Յանկարծ կառք մը կանգ կ'առնէ Պատրիարքարանի դրան առջեւ,—շքեղ կառք մը Բերայի,—ու ճոխ արդուզարդով մանկամարդ կին մըն է որ վար կ'իջնէ, թեթեւ քայլերով ու կեղծ ժպիտ մը դէմքին վրայ։ Ուշադրութիւնները այն կողմ կը յառին և Փոխանորդարանի միջնասրահին մէջ հաւաքուած կիները տեսակ մը պատկառանքով մէկ կողմ կը քաշուին, երբ բարապանը հոն կ'առաջնորդէ կառքէն իջնող աշխարհիկ կինը որուն գլխարկը վերջին նորութեամբ պատրաստուած է ու շրջազգեստը լաւագոյն սալոններուն մէջ պիտի հաւնուէր։ Եւ սակայն այդ կինն ալ վար չի մնար միւսներէն. ինքն ալ ամուսնական խնդիր մը ունի և եկած է «Վէքիլ Հայրսուրբին» ներկայանալու. ինքն ալ անխուսափելի այցելութիւնը կուտայ դիւանադպիր Եփրեմ էֆէնտիին որ իր սեւ ակնոցներուն տակէն խոժոռ ակնարկ մը նետելով, առանց բնաւ կարեւորութիւն ընծայելու արդուզարդին և շքեղութեանը, սովորական հարցումները կ'ուղղէ սառն անտարբերութեամբ և անայլայլ շեշտով.— «Անո՞ւնդ, մականո՞ւնդ. տանուտէրդ ո՞վ է. խնդրագիրդ ստորագրուա՞ծ է...»։ Ու մանկամարդ կինը, այդ առաջին ձեւակերպութեանց կատարումէն քիչ մը ցնցուած, կը վերադառնայ դուրսի մութ սրահը, ուր նստարանին վրայ շարուած խեղճուկ կիները տեղ մը կը բանան անոր կարեկցաբար ու ցած ձայնով կը հարցընեն—«Քուրի՛կ, քու՞ տէրտըդ ի՛նչ է»։ Միեւնոյն նաւուն մէջ փոթորիկի բռնուող ուղեւորներ են անոնք, հարուստ, աղքատ, երիտասարդ տարէց, որոնք վայրկենապէս կը մտերմանան դժբաղդութեան մէջ, առանց գիտնալու թէ ո՞ւր պիտի նետեն զիրենք իրենց ամուսնական փոթորիկին ալիքները։

ԴԱՄԷՐ

ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Դ.

Երկարակեցութեան այս օրինակները զոր պատմութիւնը կ'արձանագրէ, մարդկային արարածներուն յատուկ չեն միայն։ Բուսական և կենդանական աշխարհին մէջ ալ կեանքի երկարութեան օրինակներ կան։ Բուսական աշխարհին մէջ մանաւանդ կեանքի ույժը գրեթէ անսպառելի համարուելու աստիճան երկարակեցութեան օրինակներ կան. արդէն ամէն անգամ որ դաշտերը պտոյտի ելլենք, հարիւրաւոր տարուան ծառերու կը հանդիպինք։ Քալիֆորնիոյ աշտարակաձեւ բարձր սեքուաները երեք հազար տարուան կեանք ունին։ Կանանչ Հրուանդանին մէջ խոշոր յաւական մը կայ որուն համար 5150 տարեկան է կ'ըսեն։ Նոյնպէս՝ կենդանեաց մէջ բազմաթիւ են երկարակեցները. օրինակի համար երեք հարիւրամեայ կարապներ, չորս հարիւրամեայ փիղեր, երկու հարիւրամեայ կրեաներ կան. ասոնք անհաւատալի կը թուին թէեւ, բայց կան։ Այժմ երկրիս վրայ գտնուած ողջ կենդանիներուն ամէնէն տարիքոտն է այն հսկայ կրեան, որ Մօրիս կղզւոյն կառավարիչին պարտէզին մէջ պահուած է և որուն համար կ'ըսեն թէ հարիւր յիսուն տարեկան է։ Տարիքոտ փիղերուն թիւն ալ շատ է, և այս մասին պատրաստուած վիճակագրին մէջ զարմանալի է որ Թանձրամորթ անասուններէն անմիջապէս ետքը մարդը կուգայ։ Տօքթ. Մէչնիքով իբր թէ համեմելու համար իր գրութիւնը, ամէնէն վերջը կը թողու ամէնէն աւելի շատ ապրողներուն յիշատակութիւնը, օրինակի համար Ս. Միւնկօ որ 185 տարի ապրած է. նոյնպէս՝ Բէգէր Եօրտայ անուն հունգարացի հովիւ մը որ 1539ին ծնած և 1724ին մեռած է։ Մէչնիքով երկարակեցութեան այս օրինակները առաջ բերելով, վստահաբար կը յուսայ և կը յուսացնէ իր ընթերցողները թէ մօտաւոր ապագայի մը մէջ կարելի պիտի ըլլայ ամէն անձանց համար գէթ հարիւր տարի ապրիլ, և անհիմն չէ իր յոյսը։ Երբ մարդ կը տեսնէ որ իր դրացին հարիւր տարեկան կ'ապրի, ինչու համար կարելի չըլլայ իրեն հարիւր տարի ապրիլ անոր պէս։ Բնութիւնը ի՛նչ որ մէկու մը կ'ընծայէ, հազարաւորներու բիւրաւորներու ալ կրնայ տալ, բաւական է որ մարդ ուղիղ և չափաւոր կենցաղավարութիւն մը ունենայ։ Բայց երկարակեցութեան պատճառը համբաւեալ ժուժկալութիւնը չէ միշտ։ Հարիւրամեաներուն մէջ կան որ ծխողներ են, կան որ խահուէամոլ, ալքոլամոլներ են եւն.։ Անգլիացի վիրաբոյժ Բօլիքիմէն ամէն իրիկուն կ'արբենար և 140 տարի ապրեցաւ։ Պէտք չէ մոռնանք դարաւոր ձուկերը (օրինակի համար կէնէբի 267ամեայ գայլաձուկը) կոկորդիլոսները, թութակները (օրինակի համար Հումպոլտի կատարուոր պապկան, որուն կուցէն յառաջ եկած է հնդկական անհետացած ցեղի մը բարբառը), ագռաւները և ուրիշ փետրաւոր կենդանիները։ Անցեալ տարուան սկիզբը Վիեննայի բնապատմական Միւզէօնին մէջ արծիւ մը կար որ Եվկէն իշխանին կենդանաբանական արգելոցէն մնացած էր։ Շէօնպրունի կենդանաբանական պարտէզին մէջ ժամանակաւ անգղ մը կար 118 տարեկան և բազէ մը՝ 162 տարու։ Արդ. ուսկից է այս անասուններուն, այդ մարդերուն առասպելական համարուելու աստիճան կեանքի ույժը։ Գիտութիւնը այս մասին գոհացուցիչ պատասխան մը չի կրնար տալ։ Գիտութիւնը կը յարգէ բանաւոր ու կանոնաւոր կենցաղավարութիւնը, պաշտպանողական լաւագոյն միջոցները, Մէչնիքովի կենցաղավարութեան եղանակը. բայց լաւագոյնն է մարդուս անձնական, բնական և ո՛չ-վերստացուած ներքին ամրութիւնը և առողջութիւնը։ Պէտք եղած գլխաւոր բանը լաւ կազմուածքն է, ըսած է 95 տարեկան մարդ մը։ Այսուհանդերձ փորձով տեսնուած է յաճախ որ նպաստաւոր պայմաններով կենցաղավարութիւն մը անյուսալի կերպով կրնայ շարունակել կեանքը։ Մէչնիքով չի կարծեր սակայն որ յաւիտենական կերպով երկարի այդ կեանքը, եթէ մարդուս ներքին գործարաններուն մէկ մասը չվերանորոգուի, ինչ որ Բրիւտոմի լեզուով սապէս կը թարգմանուի. «Մարդ կրնայ յաւիտենական ապրիլ, պայմանաւ սակայն որ չմեռնի»։

Երկար ապրելու կարելիութեան այս օրինակներուն առջեւ է որ Մէչնիքով կը տենչի, կ'աշխատի գտնել այն միջոցը որ մարդ մեռնի, քանի որ բնական օրէնք է ատ, ա՛յն ատեն միայն երբ ապրելու իղձն ու ույժը կատարելապէս սպառած են, մարդ յափրացած է կեանքէն, և մահը կը փնտռէ իբր վայելքի, հաճոյքի «գերագոյն վայրկեան» մը։ Ո՜հ, այդ վայրկեանները։ Ֆօնթընէլ ֆրանսացի հանճարեղ գրագէտը, որ գրեթէ հարիւրամեայ էր, և, ինչպէս կ'ըսեն, «հող կը հոտէր» այլ եւս, պատասխանելով հարցման մը թէ ի՛նչ կը զգար, ըսաւ իր վերջին ժպիտներէն մէկովը. «Մեծ դժուարութիւն մը կը զգամ ապրելու»։ Ֆօնթընէլ մեռաւ բնական մահուամբ, լապտերին իւղն սպառած ըլլալուն, մարեցաւ։ Կէօթէ եւս կեանքի այդ բնական վախճանին մէջ է որ կը մեռցնէ իր Ֆաուստը, և Մէչնիքով ալ կը փափաքի ու կը յուսայ որ Գիտութիւնը ապագային մարդիկն այդպէս երկարակեաց ընէ, և ծերութիւնը մահաբեր հիւանդութիւն մը չըլլայ. մարդիկ առողջ ըլլան, ժամանակէն առաջ չմեռնին։ Կը գուշակէ թէ մարդիկ հիմակուընէ աւելի առողջ պիտի ըլլան, և գիտակցութիւնը պիտի ունենան այն ամէն գեղեցիկ բաներուն զոր երկիրը կ'ընծայէ իրենց։ Այն ատեն ապրելու ույժն աւելի պիտի զօրանայ, պիտի շատնայ աշխարհի մէջ. ապրելու փափաքը և աշխատութեան ույժը պիտի աւելնան, աւելի շատ հարստութիւն պիտի գոյանայ և ընդհանուր բարեկեցութիւնը յառաջ պիտի գայ, որով, շատ հաճոյք պիտի զգայ մարդ կեանքէն, և աւելի երջանկութիւն։

Մէչնիքովի գիրքը կարդացողը չափազանց չի համարիր անոր մէջ յայտնուած փափաքը։ Հեղինակը կարելի եղած բաներու վրայ կ'երազէ միշտ և այդ երազներուն իրականացման համար պէտք եղած բանը կը համարի ժամանակը։ Մէչնիքով յոռետեսի մը բերնով կը հարցնէ թէ ի՛նչ բանի համար կ'ապրինք, և լաւատեսը կը պատասխանէ. «Երջանիկ ըլլալու համար»։ Եւ այս փափաքը յայտնողը, ինչպէս ըսինք, Գիտութեան մարդն ըլլալուն, յուսալի է որ իրականանայ իր փափաքը։ Գիտութիւնը միշտ իր խոստացածէն աւելի պարգեւած է մեզ։ Գիտութեան մէջ Մէչնիքովի տարած յաղթանակները երաշխաւորութիւն մըն են թէ ամէն մարդու կեանքի ուղեւորութիւնը հեշտին և թերեւս հաճոյական ուղեւորութիւն մը պիտի ըլլայ։ Մաղթե՛նք որ այնպէս ըլլայ։

ՄՆՏԻԲՈՒՍ

ՄԸՎՂԱՃԻՆ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

ՀՕՐՍ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ա.

Շափառուկ մշուշներու ետին թրթռացող անգոյն ու տարտամ հորիզոնին պէս՝ ուր ամէն բան շամանդաղներու մէջ պարուրուած կ'երեւի, թախծոտ ու մելամաղձիկ յուշերու մէջէն է որ մանկութեան օրերս կը ներկայանան ինձ. սիրտիս ամէն մէկ ալքին մէջ տենդագին յիշատակներու խտացումը կայ անցած օրերուս, որոնց վայելումը հոգիիս խորքերուն մէջ հետքեր ցանցնած է։ Դառնագին իրենց ցնցող երաշխէպը թողած են էութեանս վրայ, ուրկէ՝ հոգեկան գալարումներ թեւ կ'առնեն տակաւին՝ այդ թախծալէտ օրերուս տենդոտ վերյուշումին առջեւ։ Հիմակ այդ յուշերը պատանի հոգիի մը անուրջներուն ետեւ վարագուրուած են բոլոր, և իրենց խռովքը թաքուն պահել սկսած են արդէն հոն՝ շափառուկ մշուշներու ետին թրթռացող անգոյն ու տարտամ հորիզոնին պէս, ուր ամէն բան շամանդաղներու մէջ պարուրուած կ'երեւի։

Միգոտ ու աղօտացած կեանքի այդ հորիզոնէն անդին, կուտակումը կայ ցաւոտ վայրկեաններու շղթայումովը պարաւանդուած մանկութեան մը բոլոր վէրքերուն՝ որոնք լաւ գիտցած են սովորական հաճոյքը կազմել տղու մը սրտին. այդ աղօտ մշուշին ու մռայլին ետեւ, տարօրինակ պարանցումը կը նշմարուի օրերուն՝ ուր կեանքի հաճոյքն ու կսկիծը համահաւասար ընթացած են տղու մը մանկական քայլերուն հետ, հեշտանք ու թախիծ միեւնոյն աղերսութիւնը թողած են մատղաշ հոգիի մը խորը՝ ուր ցաւը տիրապետող գտնուած է միշտ։ Գաւառի զուարթ ու թրթռուն մանկութեանս հետ՝ ուր զուարթութիւնը բնական օժիտն է մարդկային կեանքին, թոյրի ու բոյրի ղուլալ ու պաղպաջուն մթնոլորտներու առընթեր։

Ովկէանոսին ամեհի կոհակներուն կուրծք տուող փարոսի մը նման՝ իր խարխուլ ու զանգուածովը յիշատակներուս մէջ կանգուն կը մնայ դեռ մեր ախուր բնակարանը, աչքիս առջեւն է տակաւին մամռոտ ու տարածուն այդ շէնքը, ուր տեսայ կեանքիս արեւուն անդրանիկ շառաւիղները, ուր քայլերուս առաջին դողդոջ կթոտումները տեսայ։ Բաւական տարիներէ ի վեր աչքերս զրկուած են անոր ներկայութենէն, ժամանակի երկար միջոց մը կը բաժնէ զիս այդ բնակարանէն, սակայն սիրտիս մէջ վառ ու կենդանի կը մնան տակաւին անոր ամէն մէկ խորշերն ու անկիւնները, ծերպերը բոլոր, կենդանի պիտի մնան տակաւին անոր գիրկուտ «տաններքի»ին բարձրացող յիշատակները մանկական կեանքիս։ Ու հակառակ տարիներ անցած ըլլալուն՝ հոգիիս տենչագեղ ու եռուզեռ ոլորտին մէջ անշէջ կը մնայ դեռ մեր համեստ տունին օճախը։

Մանկական առաջին թոթովանքներուս ու խաղուն ժպիտներուս հետ՝ հազիւ պատուհանին չերգոյրներէն թափանցող արեգակին շողն ու շառայլը տեսած՝ դէմքիս վրայ հակող գուրգուրոտ մօր մը շիւանքը հասած են ականջիս՝ կարճ ժամանակներու համար միայն իրենց դադարը զգալի ընելով։ Այն ինչ աչքերս լոյսին բացած, աղապատուն մօր մը գրգոտ բազուկները բացուած են ինծի, խանդաղատ ու կաթոգին մա՛յրս միայն ճանչցած եմ ամէնէն առաջ՝ որ իր արցունքներովը քնացուցած է զիս։ Տղայութեանս բոլոր շրջանին, զգացումներուս ու միտքիս բոլոր թարմութեանը մէջ, զո՛րկ գտնուած եմ հայրական գուրգուրանքէ, ոչ իսկ քանի մը բոպէ վայելած հօր մը խանղաղատ ժպիտները, ոչ իսկ քանի մը վայրկեան ըմբոշխնած հայրական սէր ու գորով։

Բ.

Իրիկունները սատւերի մը նման ներս կը սպրդէր տունէն։

Փողոցի տղաք, Շուկայէն մինչեւ տուն արդէն հետեւած կ'ըլլային իրեն, հայհուչներով մինչեւ իր բնակարանը կ'ընկերանային անոր, ու ծաղրանքի հսկայ տարափներու տակ ճամբուն ամբողջ տեւողութեանը մէջ կ'ընկճէին զայն՝ խլացուցիչ ժխորներ ու լուտանքի սարսռացընող աղաղակներ արձակելով անոր ետեւէն։ Սակայն ապահովաբար ոչ մէկուն պոռչտուքը կը հասնէր ականջին, ոչ մէկ ծաղրանքի աղաղակ իր միօրինակ գնացքը կը խաթարէր, ու այդ հայհուչներն ալ իր սովորական ճամբաներէն չէին շեղեցըներ զայն։ Իր երկայն հասակը, իր խռուազան դէմքը, իր զարմանալի շարժուձեւերը՝ բոլորը իրարու միացած՝ տարօրինակ էակի մը տպաւորութիւնը կը ձգէին վրան. իր արհաւրոտ դիմագիծերը, հագուստներուն ողորմելի զանգուածը, կօշիկներուն կոշտ ցցունքը՝ բոլոր ասոնք տեսնելով՝ մարդկութենէ տարբեր էակ մը կ'ուզէիր կարծել զայն։

Ինքզինքը յանձնած քայլերուն անորոշ ու անմիօրինակ գնացքին, հոգին ալ կիրքէն յագեցող զգացումներու մէջ ապաստանած, կը քալէ՜ր ան. դիմագիծերը ամբողջ՝ տառապանքի մը ցաւերուն մէջ թաթխուածի երեւոյթով, աչքերն ալ հեշտանքներէն ու կիրքերէն յափրացածի նման, աւելի քալե՜լ կը ջանար ան։ Բայլերը՝ ամէն օրերու սովորական ճամբան կը բռնէին, ամէն իրիկուն միեւնոյն փողոցի քարերուն կը յանձնէին իրենց թմբիրը. աչքերը գրեթէ գո՜ց, շրթունքներն ու այտերուն երկայնքն ալ՝ տամուկ չիթերով դրուագուած, ցցուն կզակէն ալ քովին անէութեան կաթիլները ցանցընելով տակաւին, ու խռուււ մօրուքին ծայրերը դեռ քանի մը վայրկեան առաջ այդ խմելիքին մէջ թաթախուածի տեսքով կը քալէր ճամբաներէն։

Ցնցող կաթիլները տակաւին կ'երեւէին իր շրթունքներուն վրայ, գինովցնող բուրում մը խոյս կուտար դեռ իր ծերպաւոր ակռաներուն մէջէն, ու դողդղացող ոտքերը փողոցի քարերուն վրայ իրենց միօրինակ հարուածը տարակուսանքով մը կը դնէին։ Գինովութեան ոլորապտոյտ նոպայի մը մէջ, իր կքուն քայլերը իրենց սովորական շարժումը կը կորսնցնէին շատ անգամ։ Սակայն շամբուշ ժպիտ մը միշտ պակաս չէր ըլլար իր թարշամած շրթունքներուն վրայէն՝ մարդկային երեւոյթներու վրայ թերեւս ծիծաղելով ինք ալ իր կարգին։ Բայց երբեմն քայլափոխի պահուն սարսափի ուժգնութեամբ մը կը համակուէր՝ երբ թէ ոտքերուն առջեւ զարհուրելի քառս մը իր լայն կլափները բացած ըլլար։

Կը հասնէր տուն ու սատւերի մը նման ներս կը սպրդէր տունէն։

Հապշտապ քայլերով կը սողոսկէր սանդուղներէն վեր, իր հապճեպին մէջ չմոռնալով սակայն զարնուիլ պատերուն, ա՛յնպիսի մթութեան մը խորը՝ ուր մութէն զատ ոչինչ կը տեսնես, ըլլայ սանդուղներուն նրբանցքին երկայնքը, ըլլայ իր սենեակին մէջ։ Ներս կը մտնէր վերջապէս սենեակէն, սատւերներու սենեակէն՝ ուր մարդն անգամ սատւեր կը դառնայ. ոչ վառելիք լոյս և ոչ ալ հանգչելու համար խորշ մը ունէր հոն։ Այդ մթին շամանդաղներով պարուրուած սենեակին մէջ, լուսամուտի մը պզտիկ ապակիէն ցորեկները հազիւ քանի մը կաթիլ շառայլ կը թափանցէր ներս. հազիւ ճառագայթի քանի մը ցոլքեր կը հերանէին օրուան միջոցին, իսկ գիշերը արեւին անհետացումէն վերջ, երբ իրիկունը հուրքոտ հուլիներու թեւերուն վրայ հանգչած մթին շղարշ մը կը տարածէր վար, ոչ իսկ լուսինէն կաթկթող նշոյլ մը իր աղօտ փայլը կը ցրցընէր այդ մթար դանդիւէն ներս, ոչ ալ երկինքին շողերը իրենց աղօտացած լոյսերէն քանի մը կաթիլ կը համարձակէին զրկել այդ սենեակի խաւարին մէջ, ուր մութը աւելի՛ զարհուրելի կը դառնար կարծես այդ լուսամուտին եզերքներէն ներս թափանցող հովի սարսռացնող պոռնդերուն հետ։

Հո՛ս կ'անցընէր ամբողջ գիշերը, տախտակամածը՝ բարձ, տամուկ պատերն ալ՝ յենարան կ'ըլլային իրեն։ Ճաշը ցորեկէն գրպանը մնացած հացի քանի մը չոր պատառներէ կը կազմուէր՝ որոնց երբեմն կ'ընկերանային նաեւ սոխի թանձր ու կըսկծեցնող շերտեր։ Հեւղհեւէ իր թմրութիւնը կը փարատէր մութին հետ, ու ալքոլին վերջին թմբիրները խորին մրափի մը հետ կը կորսուէին օդին մէջ։ Առաւօտուն, աչքերը տարբեր երանգ մը ստացած այս անգամ ու գիշերուան զոլոտ թմբիրը գրեթէ բոլորովին թօթափած, կը մեկնէր տունէն տարօրինակ սատւերի մը բոլոր ողորմելիութեամբը. ուսերը բարձրացուցած ու հագուստի մը անճանաչութեանը մէջ կծկտած. փողոցին քարերը տարբեր անձ մըն էր որ կ'ընդունէին հիմայ, առաւօտուն շատ կանուխ։

Անզգայ եղած էր իրիկունը, անգիտակից անցուցած էր ամբողջ գիշերը, ու առտուան սրափուքով մը դուրս կ'ելլէր հիմակ։ Այդ սրափուքը, նոր իրիկուան մը նոյն այդ վիճակին նախազգացումն էր անտարակոյս։

Յ. Ճ. ՍԻՐՈՒՆԻ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՏՕՔԹ. Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՋՂԱՅԻՆ ԵՒ ՄՏԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
(Վկայեալ Պատուայի արք. համալսարանէն)

Բժիշկ Իտալական Հիւանդանոցին (Նախկին բժիշկ Տօքթ. Մօնճէրիին տեղ անուանուած) և Ս. Յակոբ Անկելանոցին։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, ցերեկէն վերջ, իր բնակարանը, Բերա, Թարլապաշի, Թիւ 12։

Աղքատները ձրիաբար կը խնամէ հինգշաբթի օրերը ցերեկէն վերջ։

10-2

ԱՌՕՏՈՒՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Ընկոյզը աւազի մէջ դնելով, երբ զով տեղ մը պահուի, երկար ատեն թարմ կը մնայ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Բեդերսպուրկի Ռէչ լրագիրը կը հրատարակէ Ֆրանսացի քաղաքական մարդոց կարծիքները ֆրանքօ-ռուս դաշնագրութեան մասին։ Ծերակոյտին դեր-ատենապետ Պ. Լէաէ այնպէս կը նկատէ թէ Ֆրանսայի կողմէ կնքուած նոր համաձայնութիւնները չեն կրնար տկարացնել ֆրանքօ-ռուս դաշնագրութիւնը։ Պ. Սառօ, երեսփոխան, կ'ըսէ թէ թիւրիմացութիւնը արդիւնք է այն անբաւական գիտակցութեան զոր ֆրանսական ժողովուրդը ունի՝ Ռուսիոյ մէջ միջքերու ճշմարիտ տրամադրութեանը մասին։ Պ. Սառօ կը յայտարարէ թէ Ֆրանսայի տէմօքրադ կուսակցութեան լրագիրները չէին կրնար դրժել իրենց ծրագիրը դաշնագրութեան համար և կը փափաքէին իրենց ուզած կերպովը յայտնել իրենց կարծիքը։ Պ. Ժիւլ Լըմեդր կը մաղթէ որ ֆրանքօ-ռուս դաշնագրութիւնը պահպանուի։ Երեսփոխան Պ. Սիկֆրիտ խորհուրդ կուտայ Ռուսիոյ՝ Ֆրանսայի ու Սպանիոյ օրինակին հետեւիլ, որոնք համերաշխութեամբ աշխատեցան ձախող պատերազմի մը հետեւանքները դարմանելու։ Նոյն երեսփոխանը կը յարէ թէ այդ է Ռուսիոյ ընելիքը, փոխանակ ուրիշները քննադատելու և անոնց թերութիւնները մատնանիշ ընելու։ Ֆրանսացի նշանաւոր քաղաքագէտ մը, որ չէ ուզած իր անունը հրատարակել, այնպէս կը նկատէ թէ դաշնագրութեան խնդիրը բոլորովին անկախ է ելմտական խնդրէն։ Ռուսիոյ ու Ֆրանսայի դաշնագրութիւնը շատ բնական չի գտներ, բայց կը յայտարարէ թէ Ֆրանսա խոստմնադրուժ պիտի չգտնուի իր վաղեմի բարեկամին նկատմամբ։ Կը յարէ նաեւ թէ Ռուսերը պէտք է աւելի հաշտարար զգացումներ ցոյց տան Ֆրանսացիներուն հանդէպ։

— Ֆրանսայի ընդհանուր սպայակոյտին պետ Պաէօն զօրավարը երկուշաբթի օրը Բեդերսպուրկ ժամանեց և կայարանին մէջ ընդունուեցաւ ֆրանսական դեսպան Պ. Պոմբառի ու զինուորական կցորդ Մուլէն զօրավարին կողմէ, նաեւ ռուսական Վոլոգ զօրավարին կողմէ, որ հիւրամեծար կարգուած է։ Պաէօն զօրավարը իջեւանեցաւ ֆրանսական դեսպանատունը. այցելութիւն տուաւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց ու պատերազմական նախարարներուն և ընդհանուր սպայակոյտի պետին։ Ֆրանսական դեսպանը, Պաէօն զօրավարին ժամանմանը առթիւ, մեծ սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան արտաքին գործոց ու պատերազմական նախարարները, ընդհանուր սպայակոյտի պետը և այլն։

ՃԱՊՈՆ ԵՒ ՀՆԴԿԱՉԻՆ

Ճափոնական Նոմիուրի լրագիրը, Ֆրանսայի ու Ճափոնի միջեւ կնքուած պայմանագրութեան առթիւ, կը յորդորէ Ճափոնցիները կարելի եղած առաւելութիւնները ձեռք բերել ֆրանքօ-ճափոնական համաձայնութենէն՝ իրենց վաճառականութիւնը զարգացնելով Ֆրանսայի ու անոր գաղթավայրերուն հետ։ Ճափոնցիներու գործունէութեան ներկայացող նոր ասպարէզը Հնդկաչինն է, որուն ապագայ բարգաւաճումը ահագին պիտի ըլլայ, մրցելով Հնդկաստանի հետ։ Նոյն թերթը կը յարէ.—«Պէտք է ֆրանքօ-ճափոնական ընկերութիւն մը կազմել Թոքիոյի մէջ՝ երկու ազգերուն յարաբերութեանց աւելի մտերմական հանգամանք մը տալու համար։ Միանգամայն ճափոնական առեւտրական սենեակները պարտաւոր պիտի ըլլան Հնդկաչին ղրկել պատուիրակութիւն մը, որ տեղեկութիւններ հաղորդէ թէ ֆրանսական այդ ստացուածքին մէջ առեւտրական ի՛նչ տեսակ գործառնութիւններ կարելի են։ Այս միջոցին նաեւ բարեկամական պիտի ըլլայ հարկ եղած ձեռնարկները ընել, որպէս զի ճափոնական բոլոր արժեթուղթերը ընդունուին Բարիզի Սակարանին մէջ։»

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ Հռոմի թղթակիցը կը հեռագրէ դիւանագէտի մը բացատրութիւնները Իտալիոյ արտաքին գործոց նախկին նախարար Պ. Բրինէդդիի այն յայտարարութեանց մասին թէ Կոլուխովսքի կոմսը վստահութիւն չունէր և խիստ էր։ Նոյն դիւանագէտը կը յարէ թէ Կոլուխովսքի կոմսը, իր պահպանողական ու կղերամէտ զգացումներէն զատ, նոյն միջոցին կարելի է շատ մը պատճառներ ունէր անվստահ ըլլալու։ Կը յիշեցնէ Բոզնայի մէջ Իտալիոյ թագաւորին բաժակաճառին պատմութիւնը, որ մասնաւոր դիտումով չէր տար երկրորդ դաշնակցին՝ Աւստրիոյ անունը. ատոր արդիւնքը այն եղաւ որ Պ. Բրինէդդիի ու Կոլուխովսքի կոմսին միջեւ ծրագրուած տեսակցութիւն մը, Վիգէլէ վերադարձին, տեղի չունեցաւ։ Դիւանագէտը կը յիշէ նաեւ Աւստրիացիներու և Իտալացիներու միջեւ եղած հակակրութիւնը։

ՀՌՈՄԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ
ԵՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԸ

Պերլինեն տա Հեռագիրը կ'ուղղէ Թանի Թղթակիցը՝ երկուշաբթի օրուան թուականով.

Միլանի լրագիրները կը հրատարակեն Շէլ բրոֆէսէօրին համար յիշատակարան մը կանգնելու նպատակով կազմուած յանձնաժողովին կողմէ յուլիս 16ին Վատիկան ուղղուած նամակին պատճէնը։ Ստորագրողները կը հաւատան թէ եղածը բարեպաշտական գործ մըն էր կաթոլիկ Եկեղեցին հաւատարիմ զաւկին նկատմամբ. բնաւ չէին ուզեր արտայայտութիւն մը ընել Վատիկանի դէմ։ Միեւնոյն ժամանակ կը հրատարակուի Մէրրի տէլ Վալ կարտինալին նամակը, որ սա հատուածը կը պարունակէ.

«Ս. Պապը այդ նամակով համոզուած է թէ լոկ մարդկային բարեպաշտական գործ մը ընել ուզած էք վախճանելի մը նկատմամբ, որուն պաշտօնակիցները, բարեկամները կամ աշակերտներն էին նամակը ստորագրողներէն շատերը։ Ն. Սրբութիւնը իր կարծիքը յստակօրէն յայտնեց, երբ ըսաւ թէ պէտք էր զանազանել Հէրման Շէլի անհատական կեանքը և անոր հրատարակած գործերը։»

Կէրմանիա կը յաւելու.— «Կը կարծենք թէ մօնսէնեօր Մէրրի տէլ Վալի այդ նամակը անհետացուցած է թիւրիմացութիւնները և կ'աւարտէ գործը։»

— Վատիկանի ժողովին մէկ հրամանագիրը կաթոլիկներուն համար կ'արգիլէ հետեւեալ գիրքերուն ընթերցումը. — Էռնէսդ Տիմնէ՝ Կաթոլիկ մտածումը Անգլիոյ մէջ, Լոուսա Լըռուա՝ Վարդապետութիւն եւ Քննադատութիւն, Ժան Լըմօռին՝ Նէկլուած Ճշմարտութիւններ, Ալպէռ Հուդէն՝ Կղերին տագնապը և Սէնօպոլին՝ Լայնախոհ ուսումնասիրութեանց միջազգային հանդէս։

—Օսսէրվադոռէ Ռոմանօ կը հրատարակէ զեկոյց մը Լիոնի մէջ Տրմէն հրատարակութեան դադրելուն առթիւ։ Այդ զեկոյցը կ'ըսէ թէ նոյն հանդէսը մերժուած է բազմաթիւ եպիսկոպոսներու և կղերին կողմէ, և թէ չի կարծուիր որ Տրմէն վերստին հրատարակուիլ սկսի, բայց եթէ երբեք այդ տեսակ իրողութիւն մը տեղի ունենայ, կը մաղթէ որ այդ հանդէսը իր սխալները ուղղէ։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Վիեննայէն Բարիզի թերթի մը ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— Վիեննայէն Իշլ գացող կառախումբին վրայ, շաբաթ իրիկուն, երկու վակոն-սալոններ աւելցուած էին՝ իրարու միացած։ Ատոնց մէկին մէջ կը գտնուէր Աւստրիոյ նախարարապետ Պ. ֆօն Պէք՝ և միւսին մէջ ալ Հունգարիոյ նախարարապետ Պ. Վէքէրլէ, սակայն ուղեւորութեան միջոցին երկու նախարարապետները չտեսակցեցան։ Միայն Իշլի մէջ խիստ սիրալիր այցելութիւններ փոխանակեցին։ Պ. Ֆօն Պէք կիրակի օրը ներկայացաւ Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր և ունկնդրութիւնը երկու ժամ տեւեց։ Երկու նախարարապետները կայսր. գերդաստանին կողմէ սեղանին հրաւիրուեցան. յետոյ Պ. ֆօն Պէք Վիեննա դարձաւ և անկէ ալ իսկոյն նորէն ճամբայ ելաւ, մէկ քանի շաբաթուան արձակուրդով։ Պ. Վէքէրլէ ալ կայսեր ներկայացաւ և յետոյ Բէշդա գնաց և անկէ Տանոսի իր ստացուածքը՝ մէկ քանի օր հանգիստ վայելելու համար։ Այդ ունկնդրութեանց մասին տակաւին դրական տեղեկութիւն չկայ, սակայն երկու նախարարապետները լաւատեսութիւն ցոյց տուած են իրենց շուրջը գտնուողներուն։ Վերջնական բանակցութիւնները սեպտ. 10ին պիտի սկսին։ Լրագիրներն ալ քիչ մը լաւատես են։ Երկու կողմէն նոյն իսկ աւելի վստահութիւն ցոյց կուտան Աւստրիոյ և Հունգարիոյ հաւաքական ծախքերու մասնակցութեանը համար։ Կը հաւաստուի թէ Հունգարացիները ձեւի համար միայն կ'ընդդիմանան այդ մասնակցութեան մէջ իրենց բաժնին աւելնալուն, ինչ որ արդարացած է նոր դաշնագրութեան իրենց ընծայելիք առաւելութիւններով։ Իշլի մէջ շատ դիտուեցաւ այն այցելութիւնը զոր Ուաշինկթընի աւստրօ-հունգարական դեսպան Պ. ֆօն Հէնկէլմիւլլէր տուաւ Պ. Վէքէրլէի, որուն դեսպանը տեղեկութիւններ հաղորդեց Ամերիկայի հունգարացի գաղթականներուն նկատմամբ, որ բաւական կ'ընդարձակուի և մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ Հունգարիոյ մէջ։

ՍԸՎԷՆ ՀԷՏԻՆ ԹԻԲԷԴԻ ՄԷՋ

Սթօքհոլմի մէջ ստացան նամակներ երկրախոյզ Սըվէն Հէտինի կողմէ ղրկուած Շիկացէէն։ Լաւ ընդունելութիւն մը գտեր է Թիպէդցիներուն կողմէ և նոյն իսկ յաջողեր է տեսակ մը յաղթական մուտք կատարել անոնց նուիրական քաղաքին՝ Շիկացէի մէջ, ուր կը բնակի Թաքի Լաման, որ Պուտտայականներուն կողմէն կը նկատուի աստուածութեան մարմնաւորումը։ Թաքի Լամա իր պաշտօնատարներէն մէկ քանին ղրկեր է Սըվէն Հէտինի իջեւանը, բարի գալուստ մաղթելու և ըսելու համար թէ բարեբախտ պիտի ըլլայ հետեւեալ առտուն զայն տեսնելով։ Սըվէն Հէտին այդ տեսակցութիւնը կը նկարագրէ իբրեւ իր կեանքին ամէնէն շահեկան մէկ իրողութիւնը. սքանչացած է Թաքի Լամային համար որ քսանհինգ տարեկան երիտասարդ մըն է, և որուն համար կ'ըսէ.—«Իր աչքերուն մէջ կը փայլին բարութիւնը և անմեղութիւնը և ամբողջ՝ անձը բնական ու անբաղդատելի մեծ վայելչութեան մը դրոշմը կը կրէ։» Տեսակցութիւնը առջի օրը երեք ժամէ աւելի տեւեր է, և Թաքի Լամա հազուագիւտ մտացիութիւն մը ցոյց տուեր է. կատարելապէս տեղեակ էր աշխարհի վրայ անցած դարձածներուն։ Թաքի Լամա հետեւեալ օրը նորէն ընդուներ է Սըվէն Հէտինը, թոյլ տուեր է որ զինքը լուսանկարէ և ինք ալ երկրախոյզին լուսանկարը առեր է կատարելագործեալ գործիքով մը։ Թաքի Լամա յայտարարեր է թէ Սըվէն Հէտին, եթէ կը փափաքի, կրնայ տեսնել տաճարները և ամէն բան. յոյս յայտներ է օր մը վերստին տեսնելու երկրախոյզը, որ միշտ սիրով պիտի ընդունուի Շիկացէի մէջ։ Թաքի Լամա թանկագին նուէրներ տուեր է Սըվէն Հէտինի։

ՀՐԴԵՀ Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ

Նիւ Եորքէն երկուշաբթի օրուան թըւականով Լոնտոնի լրագիրներուն ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.—«Այս առտու սրտաճմլիկ դէպքեր պատահեցան հրդեհի մը պահուն, որ ծագեցաւ Նիւ-Եորքի արեւելեան կողմը բազմաթիւ բնակիչ ունեցող շէնքի մը մէջ։ Քսան հոգի մեռան և քառասուն հոգիէ աւելի ալ ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Մեռեալները մեծ մասամբ Իտալացի են, որոնք շէնքին վերի յարկը կը բնակէին և փախուստի ճամբայ չունեցան։ Խեղճերը ողջ այրեցան, մինչեւ որ օգնութիւնները հասան։ Մարդ մը որ յաջողած էր փողոց իջնել, տեսնելով որ կինը այրող շէնքին մէջ է, խելայեղ մնաց. խեղճ կինը վերի յարկի մէկ սենեակէն, բոցերէ շրջապատուած, օգնութիւն կ'աղաղակէր, բայց անկարելի էր բան մը ընել։ Հրդեհը առաջ եկած էր օդային կազի խողովակներուն բռնկելէն։ Շատերը մեռան պատուհաններէն վար նետուելով. ուրիշներ ալ ածխացան իրենց անկողիններուն մէջ։

— Լօնկ-Պիչի մէջ (Լօնկ-Այլէնտ) ամէնէն հոյակապ օթէլը մոխիր դարձաւ։ Մարդու կորուստ չպատահեցաւ, վասն զի բոլոր բնակիչները՝ ութ հարիւր հոգի, կրցան ժամանակին փախչիլ՝ իրենց գոյքերը թողլով։ Հրդեհը ծագեցաւ առտուան ժամ 5ին՝ առաջին յարկէն. պաշտօնեաները իսկոյն արթնցուցին քնացողները, վասն զի նրբանցքները մուխով լեցուած էին։ Բոցերը շուտով կը տարածուէին այդ փայտաշէն շէնքին մէջ և հոն գտնուողները հազիւ ժամանակ ունեցան ինքզինքնին ազատելու և ծովեզերեայ փոքր տուներ ապաստանեցան։ Վնասները մէկ միլիոն ֆր. կը հաշուուին։ Օթէլին կից չորս տուներ ալ բռնկելով այրեցան։

—Քօնէյ-Այլէնտի մէջ, կիրակի առտու, հրդեհ ծագելով տասներկու էքրըր տարածութեան վրայ երկու հարիւր յիսուն փոքր շէնքեր այրեցան։ Կրակը առաջ եկած էր թուղթի մը վրայ մոռցուած վառ սիկառէ մը։ Նոյն պահուն փչող հովին ուղղութիւնը ազատեց միւս շէնքերը։ Երկու հազար հոգի անպատսպար մնացին։ Կիրակի օրը հինգ հազար հոգի այցելեցին այդ տեղը՝ արկածը դիտելու համար։ Ութ տարիէ ի վեր երկրորդ հրդեհն է որ կը պատահի նոյն տեղը։ Երկու հոգի միայն վիրաւորուած են։ Վնասները հինգ միլիոն ֆր. կը հաշուուին. ապահովագրութեանց գումարն է 900,000 ֆր.։»

ԿՂԵՐԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Վերջերս երեւան եկած գայթակղական դէպքերը կը շարունակեն պատճառ ըլլալ հակակղերական արտայայտութեանց ամբողջ Իտալիոյ մէջ։ Հռոմի մէջ ալ Ճորտանօ Պրունօ հակակղերական ընկերութիւնը նախաձեռնութիւնը պիտի ստանձնէ ընդհանուր հանգանակութեան մը՝ Հռոմի մէջ հաստատելու աշխարհական երկսեռ աղոց վարժարան մը, ուր աշխարհական դաստիարակութիւն մը միայն տրուի։ Միւս կողմէ գրեթէ ամէն կողմ գայթակղութիւններ երեւան կը հանուին, որոնց մասնակից են քահանաներ և վանականներ։ Վատիկան վերջերս խստիւ պատժեց երիտասարդ քահանաներ, որոնք չափէն աւելի մտերմական յարաբերութիւններ ունին՝ կասկածելի բարոյական ունեցող կիներու հետ։ Ճէնովայի մէջ քահանայ մը ամբաստանուած է իր անխոստովանելի արարքներուն համար տղոց հանդէպ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ''ՈՐՈՎԱՅՆԱՀԱՏ ՃԷՔ''Ը

Պերլինի մէջ այս անունը տալ սկսեր են այն անծանօթ չարագործին որ Բրայձ անուն փոքրիկ աղջիկ մը սպաննած և 3 ու 5 տարեկան երկու աղջիկներ վիրաւորած էր, միեւնոյն օրուան մէջ, ամէնքն ալ որովայնէն զարնելով։ «Որովայնահատ Ճէք»ը, ինչպէս կը յիշուի, այն խորհրդաւոր ոճրագործն էր որ, քանի մը տարի առաջ, Լոնտոնի Հուայթ-Չէբըլ թաղին մէջ կիներու և աղջիկներու որովայնը ճեղքելու ոճիրը իրեն մասնագիտութիւն բրած էր ու երկար ատեն անգտանելի մնաց։ Գերմանացի որովայնահատը, որ յիմարանոցէն փախած կատաղի խենդ մը ըլլալ կը կարծուի, իր ոճիրը կը գործէ մկրատի մը մէկ մասովը, մինչ միւսը կը գործածէ թուղթ մը մխելու նստարանի մը վրայ, կապար գրիչով քանի մը անընթեռնելի տողեր գրուած. սա բառերը միայն կրցած է կարդալ ոստիկանութիւնը. «Զգուշացէ՛ք, զգուշացէ՛ք. հինգ վայրկեանէն դիակ մը պիտի գըտնէք»։ Այս առթիւ, Պերլինի թերթերը կը յիշեցնեն թէ 1902ին Ռիքսթորֆի մէկ արուարձանին աղջկանց վարժարանին աշակերտուհիները օր մը, զարհուրած, տեսչութեան գրասենեակը խուժած էին, պատմելով թէ ճեմիշին մէջ մարդ մը տեսած են որ ձեռքը դանակ մը բռնած, դարանակալ կը սպասէր։ Տնօրէնը քննութիւն կատարել տուաւ, բայց մարդ չը գտան. մինակ, պատին վրայ գրուած տեսան այն միեւնոյն բառերը որոնք այժմ կը կարդացուին այս նոր մարդասպանին ձգած թուղթին վրայ. «Զգուշացէ՛ք, զգուշացէ՛ք. հինգ վայրկեանէն դիակ մը պիտի գտնէք»։ Պերլինի ժողովուրդը բուռն հետաքրքրութեան մէջ է այս պատճառաւ և ծնողքները ահուսարսափի մէջ. շատ մը ձերբակալութիւններ կատարուած են և Ֆրիտրիխսէնի հիւանդանոցին առջեւ խռնուած բազմութիւնը աղաղակներ կ'արձակէ, ամէն անգամ որ ոստիկանութիւնը կասկածելի մարդ մը կը բերէ, դէմ առ դէմ հանելու համար երկու վիրաւոր աղջիկներուն հետ, որոնք կը դարմանուին հոն։ Պահ մը կարծուեցաւ թէ բուն իսկ ոճրագործը ձերբակալուած է յանձին Սանտէօքի անուն մարդու մը որ ձախորդ քմահաճոյքը ունեցած էր փողոցին մէջ ելակ նուիրելու փոքրիկ աղջիկներու. կին մը տեսնելով, իմաց տուաւ ոստիկանութեան. Սանտէօքի ձերբակալուելով ցոյց տրուեցաւ երկու փոքրիկ վիրաւորներուն, որոնք յայտարարեցին թէ չեն ճանչնար զայն. մարդը ազատ արձակեցին իսկոյն։

⁂ Երէկուան թղթաբերով առնուած եւրոպական թերթերը նոր հեռագիրներ կը հրատարակեն Պերլինէ, ծանուցանող թէ համանման երկու նոր ոճիրներ ալ գործուեր են։ Անցեալ շաբաթ իրիկուն, Էլզէ Բինէքեթ անուն 14 տարեկան աղջիկ մը իր մեծ-մօրը գացած էր ի Պլիւմէնթըլ. իրեն կ'ընկերանար Պեյլօ անուն շնիկը. մեծ-մայրը տունը չգտնելով, պարտէզմանին սանդուխներէն վար կ'իջնէր՝ երբ երիտասարդ մը բռնեց անոր քղանցքներէն, պառկեցուց քարէ աստիճաններուն վրայ և դաշոյնով մը սկսաւ վիրաւորել ձախ բազուկէն ու սրունքներէն, մինչ խեղճ աղջիկը իր շնիկը օգնութեան կը կանչէր ու բնազդաբար «մամա՛» կը պօռար. չարագործը հեռացաւ, գոչելով. «Սպասէ՛, սպասէ՛»։ Էլզէ Բինէքեթ զգայազիրկ գետին ինկած էր և հիւանդանոցի մը մէջ ուշաբերեցաւ, ուր փոխադրել տուած էին զինքը դրացիները։ Կիրակի առտու, այս ոճրագործութեան լուրը հազիւ լսուած էր Պերլինի մէջ, երբ զրոյց տարածուեցաւ թէ նոր ոճիր մըն ալ գործուեր է. Լիլէն Արնթ անուն մանկատի աղջիկ մը դերձակուհիին գացած էր, զգեստ մը կարել տալու համար, երբ սանդուխէն վեր ելած պահուն նշմարեց որ սեւ պեխերով ու ձեռքը գաւազան բռնած երիտասարդ մը իրեն կը հետեւէր։ Աղջիկը քայլերը փութացուց, բայց հազիւ երկրորդ յարկը հասած էր՝ երբ անծանօթը հասաւ, գործիքով մը պատռեց շրջազգեստը ու աղջկան կոկորդէն բռնելով՝ գետին նետեց ու փորձեց խեղդել։ Բարեբախտաբար, փոքրիկն Լիլէն Արնթ ժամանակ ունեցած էր Պ. Ֆէրտինանտ Բրէօսինկի դրան զանգակը քաշելու, որ երկրորդ յարկը կը բնակի։ Այս վերջինը դուռը բացաւ ու աղջիկը գտաւ խեղճալի վիճակի մը մէջ. ոճրագործը անհետացած էր։ Պ. Բրէօսինկ փողոց ելաւ և նշմարեց որ արագ քայլերով վազող երիտասարդ մը թրամուէյի կառք մը ցատկելով կ'անհետանար։ Այս կրկնակ նոր ոճիրները աւելնալով նախորդ երեքին վրայ, — որոնց ամէնուն ալ զոհերը մանկատի աղջիկներ են, — մեծ յուզում առաջ բերած են Պերլինի ժողովրդեան մէջ և ոստիկանութիւնը փութով պնդութեամբ կը փնտռէ գերմանացի «Որովայնահատ Ճէք»ը։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻՆԵՐՈՒ հետ յարգանքով վարուելու զգացումը շատ առաջ գացած ըլլալ կ'երեւայ Մ. Նահանգաց մէջ, ինչպէս կը ցուցնէ հետեւեալ դէպքը զոր կը հեռագրեն յուլիս 15/27էն.—Լօնկ-Այլէնտի գծին վրայ երթեւեկող կառախումբին մէջ գտնուող երիտասարդ մը քիչ մը շատ առաջ տարած է կատակներն երկու մանկամարդ կիներու հանդէպ, որոնք դժգոհութիւն արտայայտեցին. վակոնին մէջ գտնուող միւս ճամբորդները երիտասարդին ձեռքերէն ու ոտքերէն բռնելով, կառախումբին ետեւի բաց տեղը տարին և պաղարիւնութեամբ նետեցին ճամբուն վրայ։ Երբ քիչ վերջը անցորդներ գացին վերցնել զայն, երիտասարդը մեռած էր։

ՄԱՅՐԱՊԵՏԻ մը սիրային մէկ արկածը կը պատմեն Պերլինի թերթերը։ Միւնշաուզի վանքին գթութեան քոյրերէն մէկը բանտին ծառայութեան յատկացուած էր, ուր երիտասարդ մը ճանչցաւ, զանազան ոճիրներու համար դատապարտուած. բուռն սէր մը զգաց այդ մարդուն վրայ, և որոշեցին փախչիլ։ Յուլիս 15/27ին, մայրապետը ու բանտարկեալը անյայտ եղան։ Գերմանիոյ մէջ տեսակ մը յուզում պատճառած է այս մայրապետական սիրոյ դէպքը։

ՊԷԼՃԻՔԱՅԻ կառավարութիւնը կտրուկ միջոց մը որոշեց ալքոլամոլութեան դէմ, յուլիս 14/27էն սկսեալ ապսէնթի վաճառումը բացարձակապէս արգիլելով երկրին մէջ։ Ապսէնթի գործարանատէրերը խնդրագիր մը տալով պայմանաժամ խնդրած էին, որպէս զի կարենան վաճառել իրենց ձեռք գտնուած ապսէնթը որ 60,000 լիտրի քանակութեան կը հասնէր. բայց այս խնդրագիրը մերժուեցաւ և պատասխանուեցաւ իրենց թէ պարտաւոր են այդ ապսէնթները ընդհ. մթերանոցի մը մէջ դնել ու յարմար առթիւ մը արտածել։ Հետեւաբար Պէլճիքայի մէջ այլեւս ապսէնթը գոյութիւն չունի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը Կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Ռուսիոյ, Պարսից ու Ամերիկայի դեսպանները, Գերմանիոյ դեսպանի փոխանորդը և օտարազգի հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք արժանացան Կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ.— Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիեվ, Պարսից դեսպան Էրֆա-Էտ-Տէօվլէ Ճէնապը Էւրէֆ իսլամ Միրզա Րիզա խան, Ամերիկայի դեսպան Պ. Լէյշման և Պուքրէշի գերման դեսպան Պ. ֆօն Քիտէրլէն Վախթէր, որ Գերմանիոյ դեսպանատան գործերը կը վարէ, պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Կ. Վեհափառութեան։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ.—Ռումանիոյ պատերազմական նախարար Աւէրէսքու զօրավարը, որ Ռումանիոյ թագաւորին կողմէ Վեհ. Սուլթանին նուիրուած պատուանշանը բերած և Պուքրէշ վերադարձած էր, հեռագիր մը ուղղելով Կ. Պոլսոյ դեսպան Պ. Բաբինեսի, խնդրեց որ Կ. Պոլիս գտնուած միջոցին իրեն նկատմամբ եղած Կայս. շնորհներուն համար իր երախտագիտութիւնները մատուցանէ յոտս Կայս. Գահոյից։

ՆԱՍԸՐ ՓԱՇԱ.— Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ Բ. զօրաբանակին հրամանատար առաջին ֆէրիգ Նասըր փաշա հիւանդ է, հրամայեց որ հարկ եղած դարմանները ըլլան։ Կայս. այդ Իրատէին համաձայն, երէկ իրիկուն Արեւելեան Ճեպընթացով Էտիրնէ ուղեւորեցան՝ տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին բժիշկներէն վիրահատ Դամպուրօղլը Ալեքսանդըր փաշա, օգնականը՝ Տօքթ. Սթավրօբուլոս և նոյն հիւանդանոցին բժիշկներէն ականջի ու կոկորդի հիւանդութեանց մասնագէտ Զիհնա Նուրի փաշա։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանի փոխանորդ Պ. ֆօն Քիտէրլէն Վախթէր, այսօր, մէկ շաբաթուան արձակուրդով Պուքրէշ կ'ուղեւորի՝ իր անձնական գործերուն կարգադրութեանը համար։

ԷՆԳԻՒՐԻՒ նահանգին Գայսէրիէ գաւառին Ինճէսու գիւղախումբը, ընդարձակուած, բնակիչներուն թիւը աւելցած և գործառնութիւնները շատցած ըլլալով, երրորդ կարգի գաւառակի մը վերածուած է՝ պետական Խորհուրդին որոշմամբ որ վաւերացուած է Կայս. Իրատէով։ Գայմագամի, նաիպի և ուրիշ պաշտօնեաներու անուանումը պիտի կատարուի։

ՀԱՐՍՆԻՔ.— Առջի օրը կրթական նախարար Հաշիմ փաշայի ապարանքին մէջ տեղի ունեցաւ Ն. Վսեմութեան աղջկան ամուսնութիւնը՝ մաքսային վերատեսչութեան խորհրդական Մէհմէտ Ալի պէյի որդւոյն՝ Բ. Դրան խորհրդականներու սենեակին օգնականներէն Ռէուֆ պէյի հետ։

ԱՅՏԸՆԻ նահանգին Գուշ Ատասը գաւառակին ծովեզերքին վրայ ոստիկանական զինուորներու չորս պահականոցներ պիտի կառուցուին։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը կրկին անգամ ծանոյց ամէն կողմ թէ դուրսէն բերուած ապրանքներու քննութեան վերաբերեալ գործառնութեանց կատարումը մաքսատան պաշտօնեաներուն յատուկ է, որով անձնական պաշտօնեաներ և վաճառականներուն անունով գործող միջնորդները պէտք չէ միջամտեն. անսաստողները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ գերմանական ընդհանուր հիւպատոսարանին թարգման կարգուեցաւ Պ. Շէֆլէր։

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ.— Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին իտալական պատուիրակ Պ. Թէոտոլի, առջի գիշերը, սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Իտալիոյ դեսպանը և ուրիշ հրաւիրեալներ։

ԳԱՏԸՔԷՕՅԻ քարափին շինութիւնը փութով առաջ կը տարուի։ Հիմա կ'աշխատուի ամբողջացնելու ծովաթումբերը որոնց կէսը նախապէս շինուած էր։ Այդ քարափը կը շինէ Հայտար փաշայի քարափը շինող Պ. Օժէ։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ վարչութիւնը մտադիր է Սամաթիոյ Եէնիմահալլէի առջեւ ալ նաւամատոյց մը շինել։

ՓՈԹՈՐԻԿ ԵՒ ՀԱՐԿՈՒՏ.— Յուլիս 14/27ին Ռուսճուքէն մինչեւ Սոֆիա գտնուած տեղերը բուռն փոթորիկ մը ծագելով, անձրեւի հետ խառն հաւկիթի խոշորութեամբ կարկուտ տեղացեր է։ Շատ մը խանութներ, տուներ ու բերքեր վնասուեր են։ Երկաթուղիի գիծը աւրուելով, Վառնայի կառախումբը մէկ քանի ժամ յապաղեր է։ Կարկուտը մէկ ժամէն աւելի տեւեր է քանի մը տեղեր՝ բոլոր հունձքերը փճացնելով։ Ծառերու բոլոր պտուղները թափեր են. շատ մը ծառեր արմատախիլ եղած են։ Ոչխարի հօտեր հեղեղներու մէջ խեղդուած կամ կարկուտէն ոչնչացած են։ Չորս տղաք խեղդուած են։ Ընդհանուր վնասը շատ մեծ է։

ՉԱՄԻՉ.— Մանիսայէն կը գրեն թէ անցեալ կիրակի նոյն քաղաքը տարուեր է առանց կուտի չամիչի առաջին բերքը, որուն օխան 17½ ղրուշի ծախուեր է։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ մէջ թիֆօ ճարակած է։

ԽԱՐԴԱԽ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Վերաքննիչ ատեանի պատժական ճիւղը, ինչպէս ծանուցինք, իբրեւ խարդախութեամբ սնանկացած նկատեց Բերայի մէջ վաճառականութիւն ընող Բէյրիքլի Սուրմանոսը, եղբայրը՝ Միխալը և ընկերները։ Հագիգաթ կ'ըսէ թէ ատոնք ասկէ առաջ հելլենական հիւպատոսարանին վաւերացմամբ ընկերութիւն մը կազմելով, մէկ քանի վաճառականներէ ապառիկ ապրանք առեր են 29,000 ոսկիի և յետոյ սնանկացեր են, որով դատ բացուեր է անոնց դէմ։ Նոյն թերթը կ'ըսէ թէ պահանջատէրերը իմանալով որ Բէյրիքլի եղբայրը վերջերս մէկ քանի վաճառականներու հետ ընկերանալով, Բերայի մէջ մանիֆաթուրայի վաճառատուն մը բացած է, դիմեր են ծովային առեւտրական դատարանին, որ փակել տուեր է այդ վաճառատունը։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր, ժամ 6ին հրդեհ ծագեցաւ Եէնիգաբուի երկաթուղիի կայարանին դիմաց, լումայափոխ Ալթունեան Յակոբի որդւոյն՝ Պօղոսի ու աղջկանը սեպհական տունէն, որ ամբողջովին այրեցաւ։ Տակի երեք խանութները անվնաս մնացին։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկեց՝ հրդեհին պատճառը երեւան հանելու համար։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ.— Պոլսոյ Ֆաթիհ թաղը Հիւսէյինի էֆ.ի տանը ջրհորը կը նորոգուէր։ Գործաւոր մը՝ Խալիլ՝ ջրհորը կը մաքրէր և քարերը կը լեցնէր կողովի մը մէջ զոր վերը գտնուող ուրիշ գործաւոր մը վեր կը քաշէր չուանով։ Այդ միջոցին կողովին չուանը փրթաւ և ամբողջ քարերը ինկան Խալիլի գլխուն։ Խալիլ վեր հանուելով, հիւանդանոց ղրկուեցաւ՝ դարմանուելու համար։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Առջի գիշերը Դըզըլ Թոփրաքի կողմը գողեր մտան հինգ տուներ, սակայն անոնց մէկէն միայն կրցան տասնըհինգ կտոր պղինձէ ամաններ գողնալով փախչիլ։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարելով ձերբակալեց գողերը՝ կառապան Մէհմէտ, երկաթագործ Բանայոթ ու ընկերը՝ Նիքօլի։

ՓԱՇԱ ՊԱՂՉԷԻ առջեւ, անցեալ օր, ինչպէս ծանուցինք, երկու աղջիկներ ծովին մէջ լողանալու պահուն խեղդուելու վտանգին ենթարկուած և հազիւ ազատած էին։ Անոնց մէկը՝ Լիլի, տասնըհինգ տարեկան, աղջիկն է ծխախոտի Ռէժիին Ղալաթիոյ ճիւղին Տնօրէն Պ. Էտուարտ Քալավասի և միւսն ալ Պալըք-Բազարի մէջ լումայափոխ Արիստոթելիսի եղբօր աղջիկն է՝ Անաստասիա՝ տասներեք տարեկան։ Երկու աղջիկները երբ ծովը մտան, ատոնցմէ Անաստասիա, մէջքը անցուցած էր սունկէ գօտի մը, որով իր ընկերուհիին հետ սկսաւ յառաջանալ։ Նոյն պահուն գօտին քակուելով, երկու աղջիկները խեղդուելու վտանգին ենթարկուեցան։ Լիլիի եղբայրը՝ Ալֆրէտ՝ այդ վիճակը եզերքէն տեսնելով, հագուստներովը ծովը նետուեցաւ, և դէպ ի այդ աղջիկները լողաց և յաջողեցաւ զանոնք ցամաքին մօտեցնել։ Անաստասիա թողուց Ալֆրէտը, սակայն հոսանքէն բռնուեցաւ։ Այդ միջոցին յոյն նաւավար մը հասնելով Լիլին ու Ալֆրէտը ազատեց, բայց Անաստասիա ջուրին տակը գացած էր և կորսուած կը համարուէր, բայց ածուխի նաւի մը մէջ գտնուող իսլամ ածխավաճառ մը իսկոյն ծովը նետուեցաւ և, մէկ քանի անգամ խորասուզուելէ ետքը յաջողեցաւ այդ աղջիկը զգայազիրկ վիճակի մէջ ցամաք տանիլ։ Անաստասիա տուն տարուելով, բաւական աշխատութենէ ետքը սթափեցաւ։ Այդ աղջկան հայրը հետեւեալ վարձատրութիւնը ըրաւ իսլամ ածխավաճառին.— Հինգ ոսկի տուաւ, ըսելով որ ամէն տարի միեւնոյն օրը իբրեւ յիշատակ հինգ ոսկի պիտի տայ և այդ վարձատրութիւնը հօրմէ որդւոյն ժառանգական պիտի ըլլայ. նաեւ ամբողջ կեանքին մէջ իրմէ զատ ուրիշէն ածուխ պիտի չգնէ։ Պ. Քալավաս ալ պարգեւ մը տուաւ իր աղջիկը ազատող յոյն նաւավարին։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՒԱԶԱՅՆԻ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Նուազային Յանձնաժողովը անօրինակ փութկոտութեամբ Մայր-եղանակ մը յօրինեց Չիլինկիրեան եռաձայնը մօտցնելու յայտով. տիրացուները կը ցնծան, եռաձայնին հակառակորդները կը բերկրին։ Տ. Մանկունի Սրբազան կը կարծէ որ վերջապէս Հայ առաք. Ս. Եկեղեցւոյ ամէնէն ուղղափառ եղանակը գտած է. Ս. Սահակի և Ս. Մեսրոպի երգած եղանակը անյուտ աւանդական է և սուրբ։ Ինչ է սակայն եղածը և ո՞րն է գլխաւորը, ինչ էր եկեղ. երգեցողութեան Քննիչ Յանձնաժողովին բուն նպատակը։ Ազգ. Կեդր. վարչութեան Կրօն. Ժողովոյ կողմէն 131 համարով 1907 փետր. 17ին Ս. Պատրիարք Հայրը հետեւեալ հրաւիրագիրը ուղղած է Չիլինկիրեան էֆ.ին, ուր կը պարզուի այս նպատակը.

«1896 (պէտք է ըլլայ 1898) Թուականին Իզմիրի մէջ հայ խազերով Ձեր հրատարակած Ս. Պատարագի Եռաձայն Երգեցողութիւնը՝ որոյ կիրառումը Ս. Եկեղեցւոյ մէջ արտօնուած էր Նախորդ Կրօն. Ժողովոյ վաւերացմամբ և Պատր. հրամանագրով, այս անգամ ճոխացուցած և ի նորոյ դաշնաւորած ըլլալով՝ Կրօն. Ժողովոյ կը ներկայացնէիք հայեցի և եւրոպական խազերով ձայնագրեալ օրինակներն ի վաւերացումն։

«Կեդր. Կրօն. Ժողովս հարկ դատեց եկեղեցական երգեցողութեան Քննիչ Յանձնաժողովոյ անդամոց վրայ աւելցընել երեք անդամներ եւս՝ որոնցմէ մին էք և դուք, և որոշեց որ համախումբ նիստեր կազմելով Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ քննէք ՆՈՒԱԶԱՅՆ երգեցողութեան ծրագիրը եւ Ձեր կարծիքները տեղեկագրէք Պատկ. Ժողովոյ։ Սոյն որոշումն հաղորդելով Ձեզ ի գործադրութիւն»

Մնամք աղօթարար
Պատրիարք Կ. Պոլսոյ
ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊՍ.

Այս պաշտօնական հրաւիրագրին մէջ Մայր-եղանակ մը յօրինելու մասին ո՛չ մէկ բառ ըսուած է։ Ընդհակառակը շատ բացայայտ կերպով շեշտուած է որ Պատարագի եռաձայն երգեցողութիւնը, մանաւանդ Չիլինկիրեան էֆ.ի յօրինածը, քննութեան պիտի ենթարկուի։ Ուրեմն կրնանք իբր իրողութիւն արձանագրել որ եկեղ. երգեցողութեան Քննիչ-Յանձնաժողովը իր նախնական նպատակէն շեղեցաւ։ Երկրորդ ուշագրաւ պարագան՝ Մայր-եղանակ մը յօրինելու նկատմամբ եղած խեղճ գաղափարն ու եղանակն է։ Եթէ քանի մը տիրացուներ ժողվելով ամբողջ Հայ-Եկեղեցւոյ համար նուիրական և անփոփոխելի Մայր-եղանակ մը յօրինել այդքան դիւրին ըլլար, այն ատեն պիտի զարմանայինք թէ մինչեւ այժմ ինչո՞ւ ո՛չ մէկ Կաթողիկոս և Պատրիարք չեն կրցած իրագործել այս ծրագիրը։ Բայց խնդրին ամէնէն ցաւալի կողմն այն է որ Յանձնաժողովին անդամները իրենց ձեռնարկին դժուարութեան գիտակցութիւնը չունին։ Տիրացու մը կ'երգէ, միւսները կը լսեն և Ս. Նախագահին յանձնարարութեամբ՝ անոր հաճելի եղանակները կը նօթագրուին։ Բայց ո՞վ կ'երաշխաւորէ մեզ, որ այս բողջեւար ուղիղ ու հաճելի դատուած եղանակները Հայ-Եկեղեց. երաժշտութեան ոգւոյն համաձայն են և օտար աշխարհիկ ազդեցութիւններէ զերծ։ Պոլսոյ տիրացուներուն գեղգեղը հանրածանօթ է և Յանձնաժողովի անդամներուն և ոչ մէկուն վրայ մենք կրնանք վստահիլ, թէ ան եւրոպական և ասիական աշխարհիկ ու հոգեւոր երաժշտութիւնը այնքան հիմնովին ուսումնասիրած է, որ կարենայ հայ եկեղ. եղանակները տարբերել յունականներէ կամ լատինականներէ և կամ ասիական երաժշտութեան այլ և այլ ոճերուն քաջ հմուտ է, անոնց ազդեցութիւնը կրնայ ջոկել մեր եկեղ. երգեցողութիւններէ վերլուծելով և անոնց իւրաքանչիւր մօտիվի ծագումը բացատրելով։ Քանի որ այս վստահութիւնը կը պակսի Յանձնաժողովի կարողութեան նկատմամբ, անոր կազմած Մայր-եղանակը չի կրնար միօրինակութեան իբր հիմ ծառայել նոյնիսկ մեր Պատրիարքարանի շրջանակին մէջ։ Լսեցինք նաեւ որ Յանձնաժողովը նպատակ ունի իր շինած Մայր-եղանակը Տ. Կոմիտաս Վ.ին ղրկելու՝ անոր մէջ եռաձայն ներդաշնակութիւն դնելու համար։ Այս պարագան ալ բացայայտ կերպով կը ցուցնէ որ Յանձնաժողովին անդամները բազմաձայն պատարագի երգեցողութիւն մը յօրինելու կարողութիւն չունին և Տ. Կոմիտաս վրդ.ի հեղինակութեան վրայ կրթնելով կ'ուզեն չեզոքացընել Չիլինկիրեան եռաձայնը։ Բայց այս նպատակին հասնելու համար թերի ու կիսկատար Մայր-եղանակ մը յօրինելու պէտք չունէին անոնք, եթէ իրենք անկարող էին Չիլինկիրեան եռաձայնը քննելու և Սինանեան էֆ.ի պէս հմուտ compositeurի վրայ վստահութիւն չունէին, կրնային Չիլինկիրեան էֆ.ի եռաձայն պատարագի երգեցողութիւնը Տ. Կոմիտաս վարդապետին ղրկել ի քննութիւն։ Կոմիտաս վարդապետ ալ ունի պատարագի քառաձայն երգեցողութիւն, բայց Եկմալեանի և Կարա-Մուրզայի Պատարագները կը գործածուին միաժամանակ։ Եթէ նոյնիսկ ո և է կերպով յաջողուի միօրինակութիւն մը գոյացնելու համար Մայր-եղանակ մը յօրինել, այն ատեն ալ անոր վրայ բացի Չիլինկիրեան ու Բժշկեան էֆ.ներէ, ուրիշ բազմաձայն Պատարագ յօրինող երաժիշտ մը չունինք Պոլսոյ մէջ։

Եկեղեցական երաժշտութեան Քննիչ-Յանձնաժողովին համար ամէնէն արդարացի սկզբունքը միօրինակութեան կամ մեր եկեղեցական երաժշտութեան ոգւոյն համաձայն Մայր-եղանակ մը յօրինելու խնդիրն է, որ սակայն թէ՛ իր իրաւասութենէն և թէ՛ իր կարողութենէն վեր է։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը վերջնականապէս կազմակերպելու համար կը սպասէր նորընտիր բացակայող անդամներուն Պոլիս հասնելուն։ Ինչպէս երէկ գրեցինք, Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ առաւօտ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Յարութիւն էֆ. Ասլանեանի և Տիգրան էֆ. Մանուկեանի հետ։ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան այս երկու բազմարդիւն անդամները հրաժարական տուած էին, բայց Ս. Պատրիարք Հօր յորդորանաց վրայ՝ ետ առին իրենց հրաժարականները։ Կը յուսացուի որ յառաջիկայ երկու շաբաթներու ընթացքին մէջ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը վերջնականապէս պիտի կազմակերպուի։ Կը լսենք թէ Մարզին էֆ. Յակոբեան ալ յանձն առած է անդամակցիլ Հոգաբարձութեան։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Երէկ, Ուսումնական Խորհուրդը նիստ գումարեց Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանին մէջ, Ն. Ամենապատուութեան նախագահութեամբ։ Ներկայ էին բոլոր անդամները, բացի Հրանտ էֆ. Ասատուրէ, որ տկարութեան պատճառաւ կը բացակայէր։

Ընթացիկ խնդիրներէն ետքը Խորհուրդը զբաղեցաւ ներքին կանոնագրի կազմութեամբ։ Նախընթաց նիստին որոշած որոշման համաձայն, Պետրոս էֆ. Կարապետեան պատրաստած էր դաստիարակութեան, դպրոցական պատիժի և վարձատրութեան կանոնները, որոնք քննուեցան։ Յաջորդ նիստին պիտի քննուի, Կարապետեան էֆ.ի կազմած ծրագրին մնացեալ մասը և Կուրտիկեան էֆ.ի աշակերտաց մասին կազմած ծրագիրը։

ԻՕՆԷՍՔՈՒԻ ԿՏԱԿԸ

ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արեւելքի 6514 թիւին մէջ (12 յուլիս 1907) Իօանէսքուի սնտուկին մէջ կատարուած գողութեան և պարագաներուն մասին տեղեկութիւններ տալով՝ կը խոստանար նոր քաղելիներն ալ հաղորդել ապագային։

Այս խոստումս կը կատարեմ այսօր։

Ինչպէս յայտնի է, Իօանէսքուի մեռած օրը ֆրանսական կառավարութեան կողմէ սենեակները կնքուելով իմաց տրուած էր նաեւ տեղւոյն ռուսական հիւպատոսարանը, նկատելով որ հանգուցեալը ռուսահպատակ էր։ Յետոյ մայրաքաղաքիս ռումանական հիւպատոսն ալ գալով իր կնիքը դրեր էր ֆրանսական կառավարութեան և ռուս հիւպատոսարանի կնիքներուն քով, իբրեւ ներկայացուցիչ հանգուցեալին քրոջը, որ ռումանահպատակ է, Արդ, երկու շաբաթ առաջ Իօանէսքուի բնակած Թաղին դատաւորին և իր քարտուղարին, կառավարութեան կողմէ յանձնուած նօտարին և քարտուղարին, ռուսական և ռումանական հիւպատոսներուն, անոնց պաշտօնեին և Իօանէսքուի ծանօթի մը ներկայութեանը կնքուած սենեակները բացուեցան։ Ամէն ինչ մանրամասն քննուելէ ու ցուցակագրուելէ վերջ՝ գտնուած են Իօանէսքուի կտակին մէկ օրինակն ու ռուսական անցագիրը, որով վերջնականապէս հաստատուած է թէ հանգուցեալը ռումանահպատակ չէր, այլ ռուսահպատակ։ Այս պարագան կարեւոր է անոր համար որ՝ ռումանական կառավարութիւնը Իօանէսքուի ռումանահպատակ ըլլալուն վրայ պնդելով կ'ուզէ եղեր հանգուցեալին կողմէ յօգուտ մեր Պատրիարքարանին կատարուած օրինաւոր կտակը չեղեալ համարել։

Բայց բուն անակնկալը պահուած է նոր ուրիշ օրուան։ Ահա թէ ի՛նչպէս.

Այս այցելութենէն ու խուզարկութենէն երկու օր յետոյ երբ Իօանէսքուի վերջինկալ բարեկամը դռնապանին կը հանդիպի, այս վերջինը կը յայտնէ թէ սենեակները աւլած ժամանակ քանի մը Թուղթեր գտած է։ Զայս ըսելով գտած Թուղթերը կը յանձնէ անոր, որ զանոնք մի առ մի քննելէ ետք կը հաստատէ անոնց կարեւորութիւնը և անմիջապէս կը տանի ռուսական հիւպատոսին։ Յաջորդ օրը կ'որոշուի որ Իօանէսքուի սենեակները բացուած օրը ներկայ գտնուող բոլոր անձինք վերստին հաւաքուին նօտարին գրասենեակը, և գտնուած Թուղթերը պաշտօնապէս քննուելով նոր ատենագրութիւն մը կազմուի։ Այս ժողովը տեղի կ'ունենայ անցեալ շաբթու։ Դռնապանին ցոյց տրուելով Թուղթերը՝ կը հարցաքննեն և կը ստուգեն իրեն ձեռքով գտնուած և յիշեալ անձին յանձնուած Թուղթերն ըլլալը, և բոլորն ալ կը ստորագրեն նոյն օրուան ատենագրութիւնը։ Այս Թուղթերուն վերին աստիճանի կարեւորութիւն ունենալը հասկցնելու համար պէտք է յայտնեմ որ՝ ատոնք այն վաւերաթուղթերն են որոնց համար կը կարծուէր թէ Իօանէսքուի կողոպտիչը հետը տարած և անոնց շնորհիւ պարտատէրներու հետ համաձայնած ու գանձումներ ըրած է։

Կը յուսանք թէ Ազգ. Պատրիարքարանը պիտի գիտնայ գնահատել Իօանէսքուի յիշեալ բարեկամին ըրած ջանքերն ու մատուցած ծառայութիւնները, հարկ եղած կերպով վարձատրելով զայն. վասն զի,— ինչպէս տեղւոյս հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Վռամշապուհ Աւագ քհ. Բիպարեանէն ալ իմացայ, — այս անձը ոչ միայն պատճառ եղած է որ Իօանէսքու իր բոլոր հարստութիւնը ընտանեկան ազգ յատկացնէ, այլ և նոր գտնուած վաւերաթուղթերուն կարեւորութիւնը տեսնելով՝ փրկած է զանոնք իսպառ կորուստէ, որով Պատրիարքարանի իրաւունքներն ալ այս պաշտօնական Թուղթերով աւելի ամրապնդուած են և Իօանէսքուի պարտատէրներուն ուրիշ անձերու հետ համաձայնութեան առաջքը բացարձակապէս առնուած է։

Բուքրէ — ՏԵՂԵԿԱՑՈՒ

Բ. ԴՐԱՆ Իրաւագէտ-խորհրդական Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան երէկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս Մեսաժըրիի Narsa շոգենաւով դէպ ի Մարսիլիա, ուրկէ Քարլսպատի ջերմուկները պիտի երթայ, եռամսեայ արձակուրդով, իր անձը դարմանելու համար։ Նորատունկեան էֆ., մեկնելէ առաջ, Կայս. Պալատ գնաց և իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։

ԳԵՂԱՐՈՒՍՏ.—Վերջերս Իտալացի Բրոֆ. Չիլլինի մայրաքաղաքս եկած ըլլալով՝ այցելած է նաեւ Տար-իւլ-Ֆիւնուն Ալի Կայսերական արուեստից վարժարանի քանդակագործութեան ուսուցիչ Յարութիւն էֆ. Սիրունեանի ատելիէն, ուր մանրամասնօրէն քննած է երիտասարդ արուեստագէտին գործերը։ Ի մասնաւորի իր հիացումը յայտնած է Պոմպէի վերջին իրիկունը ներկայացնող ինքնաստեղծ հարթաքանդակին համար՝ ուր արուեստին բոլոր կատարելութեամբ ա՛յնքան «հրաշալի կերպով» ուսումնասիրուած է ազնուական հռոմայեցի Տիկնոջ վիճակը. իսկ Բարեբար խարազին ներքեւ հանգուցեալ Ալզարեան Պետրոս էֆ.ի կիսարձանին վրայ Յարութիւն էֆ.ի ըրած մէկ էթիւտը՝ այն աստիճան հաճելի եղած է իտալացի բրոֆէսէօրին որ ընդունել փափաք յայտնած է գնել զայն իր սեփական թանգարանին համար։ Բրոֆէսէօր Չիլլինի մեծ գովեստով խօսած է գեղարուեստական ճիւղի զարգացման համար կայսերական կառավարութեան կողմէ եղած մեծամեծ զոհողութիւններուն վրայ, և ի մասնաւորի իր ուրախութիւնն յայտնած է այն նախապատուութեան համար՝ զոր կը գտնեն իտալական ճաշակով և իտալական դպրոցներու մէջ պատրաստուած արուեստագէտները։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Փոխանորդ Սրբազանին և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.— 1. Անձ մը ամիսներ առաջ խնդրագրով մը առաջարկած էր որ կինը բաժնուի ծնողացը տունէն և իրեն հետ կենակցի առանձին բնակարանի մէջ, սակայն կինը մերժած էր և կնոջը յղիութեան պատճառաւ դատավարութիւնը յետաձգուած։ Այս անգամ ծննդաբերութիւնը տեղի ունեցած և արդէն միջոցն ալ տասն ամիս բոլորած ըլլալով, այր և կին ներկայացան Դատաստանական Խորհրդոյ, և Խորհուրդը հաշտութեան խրատներ ու յորդորներ տալէ վերջ, նկատելով որ կինը կը յամառի և նկատելով որ ամուսինը կնոջ բարոյական մասին ո և է բողոք չունի, որոշեց մէկ ամիս պայմանաժամ տալ իրենց և այս ժամանակամիջոցին իրենց բնակած Թաղին Թաղ. Խորհրդոյ և [illegible] քահանայի միջոցաւ հաշտութեան վերջին փորձ մը կատարել։ 2. Անձ մը՝ որ ամիսներ առաջ կնոջը հետ ունեցած դատին առթիւ ի բացակայութեան վճռուելով դատապարտուած՝ այլ սակայն Խառն Ժողովոյ բողոքած էր և Վարչական որոշմամբ այդ բողոքագիրը յանձնուած էր Դատաստանական Խորհրդոյ վերստին քննելու համար խնդիրը, Խորհուրդը քննութեան ձեռնարկելու համար, ըստ խնդրանաց ամուսնոյն, կոչնագիր ղրկեց կնոջը, առաջիկայ նիստին դատավարութեան ձեռնարկելու համար։ 3. Անձ մը որ իր կնոջը բարոյականին դէմ խնդիր յարուցած և սակայն չէր կրցած հաստատել, պաշտօնագիր որոշման ձեռնարկած պահուն դիմած էր Կրօն. Ժողովոյ, վերաքննութեան իրաւունք ձեռք բերելու համար, Խորհուրդը որոշեց սպասել Կրօն. Ժողովոյ որոշման։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր վերջին նիստին մէջ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.— 1. Նախապէս որոշուած ըլլալով զբաղիլ մատակարարական Ազգ. Հաստատութեանց մատակարարութեան վերաբերեալ հաշիւներու քննութեամբը, Խորհուրդը ըստ այսմ քննեց [illegible] վարչին 1905-1906 տարւոյ մատակարարութեան հաշիւները և հաստատեց կանոնաւորութիւնը, ինչպէս նաեւ օրինաւոր գտաւ վարչին մատակարարութիւնը, և որոշեց ըստ այսմ յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր։ — 2. Խասգիւղի եկեղեցւոյ Դպրաց Դասը մատուցած ըլլալով իր մատակարարութեան հաշիւները (1904-1907), Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ զանոնք և տեսնելով որ պահանջուած կանոնաւորութեամբ չեն պատրաստուած հաշիւները, թերութիւնները նշանակեց և որոշեց խնդրել Ս. Պատրիարք Հօրմէն որ հաճի ըստ այնմ լրացնել տալ զանոնք։ — 3. Մայր եկեղեցւոյ Դպրաց Դասը եւս իր երկամեայ մատակարարութեան հաշիւները մատուցած և քննութիւնը Կրօն. Ժողովոյ կողմէ Տնտես. Խորհրդոյ յանձնուած ըլլալով, Խորհուրդը կատարեց կանոնական քննութիւնը և հաստատելով հաշիւներու ճշդութիւնն ու մատակարարութեան օրինաւորութիւնը, որոշեց յայտագրել արդիւնքը Ս. Պատրիարք Հօր։ — 4. Բերայի եկեղեցւոյ վերջին երկամեայ մատակարարութեան հաշիւները Տնտես. Խորհրդոյ մատուցուած և հաշուեցոյցերն ըստ օրինի 21 օր Թաղեցիներուն դիտողութեան ենթարկուելէ ետք, որ և է դիտողութիւն տեղի չունենալը Թաղ. Խորհրդոյ յայտագրովը ծանուցուած ըլլալով, Խորհուրդը ձեռնարկեց կանոնական քննութեան և հարկ դատեց ինչ ինչ կէտերու վրայ լուսաբանութիւն առնել։ — 5. Գումգաբուի Դրսի եկեղեցւոյ Դպրաց Դասը իր մատակարարութեան հաշիւները (1902-1907) մատուցած ըլլալով Խորհուրդը անբաւական համարեց և որոշեց դարձնելով հաշիւները Ս. Պատրիարք Հօր՝ խնդրել որ հաճի կարեւորը յանձնարարել Դպրաց Դասուն, տոմարական դրութեան համաձայն օրինաւորապէս պատրաստելու և ըստ այնմ ներկայացնելու ի քննութիւն և ի վաւերացում։

Ասոնցմէ վերջ Խորհուրդը զբաղեցաւ Եյուպի եկեղեցւոյ և Երուսաղէմի վաքֆին վերաբերեալ գետնի մատակարարութեան խնդիրներովը։

ԱՐՄՍՆԱԿ սարկաւագ Աքիլեան օծափոխութեան համար, Ս. Պատրիարք Հօր կարգադրութեամբ՝ կը մեկնի իր ծննդավայրը, Պանտրմա։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, օգոստոս 1)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՎԻԵՆՆԱ, 31 յուլիս.— Լոնտոնէն կը գրեն Բոլիդիշէ Քորէսբոնտէնցի թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ յարաբերութեանց միջեւ անկեղծ մերձեցման մը սկզբնաւորութիւնը կ'ընդնշմարուի։ Թէպէտ առայժմ բարեկամութեան խօսք չկայ, սակայն կարելի է հաստատապէս ըսել թէ երկուքին մեծամասնութիւնը կը փափաքի և կը յուսայ որ երկու տէրութեանց միջեւ պատուաւոր մերձեցում մը յառաջ գայ։ Պերլինի արուեստացութեանց ներկայացուցիչներուն կողմէ Լոնտոնի Լորտ քաղաքապետին տրուած ուղերձներուն վրայ փոխանակուած բանախօսութիւնները աւելի ընծայեցին ենթադրելու թէ Անգլիացիներուն և Գերմանացիներուն միջեւ այժմու տրամադրութիւնը, բաղդատմամբ վերջի օրերու վիճակին, աւելի է, տարակոյս չկայ որ Անգլիոյ և Գերմանիոյ վեհապետներուն յառաջիկայ տեսակցութիւնը եւս պիտի զօրացնէ այդ զգացումները։ Ընդունելի են այն փորձերը, զորս կ'ընեն շատեր Վիլհէլմ կայսեր Անգլիա այցելութենէն առաջ Էտուարտ Թագաւորին Վիլհէլմսհէօհէ տալիք այցելութիւնը բացարձակապէս քաղաքական կարեւորութենէ զուրկ հռչակելու համար։ Կարճ ժամանակի մը մէջ Անգլիոյ և Գերմանիոյ վեհապետաց երկիցս տեսակցութիւնը անկարելի է որ անշուշտ նշանակութիւն չունենայ Անգլիոյ Թագաւորին հետեւած քաղաքականութեան հետ։ Էտուարտ Թագաւորին աշխարհավարութեան վրայ վստահութիւն ունեցող քաղաքական շրջանակներուն մէջ մեծ տպաւորութիւն ըրած է այս պարագան։ Անգլօ-գերման յարաբերութեանց համար ենթադրուած այս վիճակը կարծեցնել կուտայ թէ երկու մեծ ազգաց միջեւ յարաբերութեանց բարւոքում մը յառաջ պիտի գայ Անգլիոյ իրաւախոհական քաղաքականութեան շնորհիւ, և Հիւսիսային ծովու վրայ երեւան եկած վերջին ամպերուն փարատմամբը կարելի պիտի ըլլայ խաղաղութիւնը կատարելապէս ապահովել։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼ

ՎԻԵՆՆԱ, 31 յուլիս.—Վերջերս քանիցս ծանուցուեցաւ թէ Սպանիոյ և Փորթուգալի կառավարութեանց միջեւ կարգ մը համաձայնութիւններ յառաջ եկած են։ Մատրիտ հասած նորագոյն լուրերը անհիմն կը նկատեն այսպիսի զրոյցները։

ՀԱԿԱԼՔՈՀՈԼԱԿԱՆ Է. ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

ՍՏՈՔՀՈԼՄ.— Բրոֆ. Աշաֆէնպուրկ (Քէօլն) խօսեցաւ ալքոլամոլ անձանց դատելու կարողութեան վրայ։ «Ցեմար և յաճախանք տկարամիտ անձինք զանազանութեան տէր չեն հանդուրժուիր պատժական օրէնքին առջեւ։ Տարակոյս չկայ թէ այս կարգին են նաեւ անոնք որ գինովութեան պատճառաւ մտքով կատարելապէս բթացած են և զառանցութեամբ կը տառապին, կամ թէ անոնք որոնց ուղեղը գինովութեան հետեւանքով գրգռուած ըլլալուն անկանոն գործունէութեան մը մատնուած է։ Այսպիսի անձինք մտքով հիւանդ կը համարուին և բնականաբար դատելու անկարող։ Ընդհակառակը անոնք որ սովորաբար կ'արբենան, բայց իրենց մտային կարողութիւնն անվթար մնացած է, ընդհանրապէս պատասխանատու կը համարուին, ցորչափ չափազանց գինովութեամբ պատժական պատասխանատւութիւն մը չհերքեն իրենց վրայ։ Այս խնդիրը շատ տարբեր ցուցուած է զանազան տէրութեանց օրէնսգիրքերու մէջ։ Գերմանիոյ, Ֆրանսայի, Հոլանտայի, Պելճիքայի, Տանըմարքայի, Պուլկարիոյ և Հունգարիոյ օրէնսգիրքերուն մէջ արբեցութիւնը յիշուած չէ։ Աւստրիա պատիժ չունի պատահական արբեցութեան համար, այլ տեւական արբեցութեան համար։ Ռուսիա օրէնքին ամենածանր պատիժով կը պատժէ նպատակաւոր արբեցութիւնը, Անգլիա և Մ. Նահանգները կատարելապէս կը մերժեն՝ արբեցութիւնը յանցանքի մը մեղմացուցիչ պարագայ ցուցնելը։ Իտալիոյ մէջ ուրիշին վնաս չպատճառող արբեցութիւնը պատժապարտ չի նկատուիր, իսկ ուրիշին վնաս պատճառող արբեցութիւնն ալ՝ մեծ յանցանք մը չի նկատուիր։ Զուիցերիոյ մէջ, վերջապէս, դատաւորին իրաւասութեան յանձնուած է փոխանակ բանտարկութեան պատիժի, արգելանոց ղրկել տեւական գինովը։ Այս ամէնէն կ'երեւի թէ այս խնդրոյն լուծման համար ուղիղ միջոց մը գտնուած չէ դեռ։ Շատ դժուարին խնդիր է արբեցութիւնը անպատժապարտ նկատելու աստիճանները որոշելը։ Երդուեալ դատաւորներու ներկայացուած դատերու մէջ ալքոլը մեծ դեր կը խաղայ։ Ամէն գինովները ազատ թողուլը՝ անիրաւութիւն պիտի ըլլայ ընկերութեան դէմ. ամէն գինովները պատժելն ալ նոյնպէս անիրաւութիւն պիտի ըլլայ. այս երկու պարագաներէն ընկերութեան համար նպաստաւոր եղածն ընդունելու է։ Խնդրոյն լուծումը պիտի դիւրանայ, երբ կառավարութեան կողմէ անօրինելիք պատիժը, յանցաւորին անձնականութեան համեմատ ըլլայ։»

Համաժողովին պաշտօնն աւարտեցաւ այսօր։ Կէս օրէ ետք պատուիրակները այցելեցին քաղաքին տեսնելու արժանի վայրերը և երեկոյին ձայնական ու գործիական նուագահանդէս մը տեղի ունեցաւ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 2 օգոստոս.— Սակարանին մէջ այսօր մինչեւ մէկ աստիճան ոգեւորութիւն կը տիրէր մէկ քանի արժեթուղթերու վրայ։ Ֆրանսական ռանթը 95 փակուեցաւ։ Օսմ. միացեալը 94.57 եղաւ։ Ռիօ Թինթօն հանդարտ էր. 1979 բացուելով 1951 փակուեցաւ. երէկ 1966 էր։ Պղինձի գինը հինգ շիլին կորսնցնելով 82.15 ոսկի եղաւ։ Գալիա Գարա Այտընի բաժնեթուղթերը 619 ֆր.ի բարձրացան՝ Մարսիլիոյ Ընկերութեան կողմէ կատարուած գնումներու հետեւանքով։ Հէլլէնական Լաւրիոնը հինգ ֆր. վրայ զիջելով եղաւ 70 ֆր.։ Պանքայի բաժնեթուղթերուն վրայ շատ մը գործեր եղան և մանաւանդ Նուզաթանի պանքային, որ 297 ֆր. եղաւ։ Լոնտոնի հրապարակին վրայ գործ չկայ. գիները անուանական են։ Լոնտոնի Սակարանը մինչեւ երեքշաբթի գոց պիտի ըլլայ։ Ամերիկեան երկաթուղիներու բաժնեթուղթերու գիները հանդարտ են։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ ցորենի բերքին վիճակը խիստ բարւոքած է և ապագան գոհացուցիչ, բայց եգիպտացորենի բերքին ամբողջութիւնը յապաղած է։

ՓԱՐԻԶ.— Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն երկար խորհրդակցութիւններ ունեցաւ Լոնտոնի, Հռոմի և Թանճէրի ֆրանսական դեսպաններուն հետ։

ԹՈՒԼՈՆ.—Քուռոնն մարտանաւին մէջ Թնդանօթ մը արձակուած պահուն արկած մը պատահեցաւ։ Երեք հոգի մեռան և հինգ հոգի վիրաւորուեցան։

ՎԻԵՆՆԱ.— Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի Թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախարարապետ Պ. Քլէմանսոյի հետ, որ հիմա Քարլսպատ կը գտնուի։ Պ. Քլէմանսօ յայտարարեց թէ Ֆրանսա միւս տէրութեանց հետ համախորհուրդ պիտի գործէ Մարոքի մասին։

— Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն ֆոն Էրէնթալ ներկայ պիտի գտնուի Էտուարտ Թագաւորին և Ֆրանց Յովսէփ կայսեր տեսակցութեան Իշլի մէջ։ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ դիտել կուտայ թէ 1905ին երբ Էտուարտ Թագաւորը Իշլ այցելեց, Կոլուխովսքի կոմսը, այն ատենի արտաքին գործոց նախարարը, Իշլէն մեկնեցաւ, Էտուարտ Թագաւորին ժամանումէն առաջ։ Նոյն թերթը կ'ըսէ թէ տեսակցութեան առարկան պիտի ըլլայ միջազգային քաղաքական կացութիւնը։

— Ալկեմայնէ Ցայթունկ կ'ըսէ թէ նախապէս լռելեայն դաշնադրութիւն մը կար Աւստրիա-Հունգարիոյ և Անգլիոյ միջեւ, բայց հիմա խնդիր է բացարձակ համաձայնութիւն մը կնքել. ուրեմն Իշլի տեսակցութիւնը պատմական մեծ դէպք մըն է։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ Բ. ու Նիքոլա Բ. վաղը Ստանտարտ զբօսանաւով Սուինէմիւնտէի և Միգտարոյի մէջտեղը պիտի երթան։ Երկու վեհապետները միասին Սուինէմիւնտէ պիտի մտնեն։ Կիրակի օրը քսանըհինգ զրահաւորներ Սուինէմիւնտէի առջեւ պիտի խարսխեն, բայց օդին անորոշ վիճակը եթէ շարունակէ, նաւատորմին հանդէսը տեղի պիտի չունենայ։ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի երկաթուղիով պիտի ուղեւորի։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Ամերիկեան նաւատորմը ճամբայ կ'ելլէ դէպ ի Խաղաղական։

ՊԵՐԼԻՆ.— Էտուարտ Թագաւորին Վիլհէլմսհէօհէ ժամանելուն առթիւ զօրահանդէս մը պիտի կատարուի կայարանին և դղեակին մէջտեղը։ Էտուարտ Թագաւորին և Վիլհէլմ կայսեր տեսակցութեանը ներկայ պիտի գտնուին Անգլիոյ արտաքին գործոց խորհրդական Սըր Չարլզ Հարտինկ, Պերլինի անգլ. դեսպան Սըր Ֆրանք Լասէլ և Տարմշդատի բրուսիական դեսպանը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Նորտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Ցայթունկ կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ ու Ռուսիոյ կայսրերուն տեսակցութեամբ Նիքոլա Բ. փոխադարձ այցելութիւն կուտայ Վիլհէլմ Բ.ի 1905 յուլիսին Պեօրքէի տեսակցութեան առթիւ։ Սուինէմիւնտէի տեսակցութիւնը, կ'ըսէ նոյն թերթը, կ'ամրապնդէ երկու վեհապետներուն յարաբերութիւնները և թէ քաղաքական նպատակ չունի։

ԼՍԷՆ.— Մոսդարի մէջ, երէկ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեցան, տասը երկվայրկեան տեւելով։ Ժողովուրդը խուճապի մատնուեցաւ։ Քիչ մը վնաս պատահեցաւ։ Սէրաեէվոյի մէջ նուազ սաստիկ ցնցումներ զգացուեցան։

ԹԱՏՐՈՆ

Վաղը գիշեր, կիրակի, ժամը 3ին, Սկիւտար, Թէփէի Թատրոնին մէջ, Օսմ. Տռամաթիք Թատերախումբին կողմէ, առաջնորդութեամբ Մնակեան էֆ.ի, պիտի ներկայացուի աշխարհահռչակ, ամենայուզիչ ու բարոյալից մելոտրամը

ՀԱՒԱՏՔ, ՅՈՅՍ, ՍԷՐ
6 արար

Այս գեղեցիկ մելոտրամին պիտի յաջորդէ խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը

ԲՈՒԼՋԻՆԻԼԼԱ՝ 1 արար

Գիները չափաւոր։

Սկիւտարցինե՛ր, ո՛ն, վաղը գիշեր, Թէփէի Թատրոնը, ուր Մնակեան Թատերախումբը նորէն պիտի յուզէ, պիտի լացնէ և քահքահներով պիտի խնդացնէ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ Յուլիս 20/2 Օգոստոս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	102 37
Ամէնէն բարձր գին	»	103 02
Ամէնէն վար գին	»	102 31
Ռումելի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	162 3/8
Ամէնէն բարձր գին	»	162 3/8
Ամէնէն վար գին	»	161 7/8
Թրամուայ	»	51 —
ԲԱՑՈՒՄ Յուլիս 21/3 Օգոստոս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	103 01
» » » ժամը 4ին	»	103 —
Ռումելի Երկաթուղի	Ֆր.	163 5/8
» » ժամը 4ին	»	163 3/4
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	438 1/2
Անատ. երկթ. Գարպթ. Ա. սէրի	»	516 —
» » » Բ. սէրի	»	514 —
» » բաժնթղթ	Ա. Ո.	16 95
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	5 15
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 25
Օսմ. ծխախոտ		— —
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		9 45
» ժուիսանս		4 55
» պարտաթուղթ		472 —
Թրամուայ	Ֆր.	51 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.		323 —
Գալիա Քարա Այտըն		619 —
Միթիլէի պանքա	Օ. Ո.	6 —
Սալոնիքի պանքա		— —
Մերսին Ատանա պրադթ.	Ա. Ո.	16 3/8
Քարասու առանձնաշնորհեալ		63 —
» սովորական		59 —
» 5 պարտաթուղթ		80 —
Քարափ Իզմիրի		586 —
Փոխառ. Հէլլէնական 5 %		245 —
Հէլլէնական պարգեւաւոր Թուղթ		420 —
» » »	Օ. Ո.	4 02
Լաւրիոն	Ֆր.	65 —
Չարթըրտ	»	32 —
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 75
» » 8 »		4 75
Ռումելի երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6 1/2 %		
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	109 1/2
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 97 1/2
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 98
Պերլինի » »	Մարք	18 70
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Անգլիական ոսկի	Ղռ.	109 32
Ֆրանսական »	»	87 09
Գերմանական 20 մարք	»	106 10
Բոլ Էմբէրիալ	»	91 50
Մէճիտի տարբերութիւն	»	107 24
Արծաթ մանրուք	»	104 —
Մէթալիք	»	101 10
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 72

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 2 Օգոստոս			
Միացեալ Օսմ. պրաժթ.) բաց.		Ա. Ո.	94 57
) գոց.		»	94 60
Ռումելի երկաթուղի		Ֆր.	166 50
Թրամուայ		»	52 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ք. Կ.	»	685 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ		»	441 —
Գալիա Քարա Այտըն	Ք. Կ.	»	619 —
Օսմ. մաքսատուն		»	— —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	Ք. Կ.	»	95 —
Քրէտի Լիոնէ		»	1165 —
Ռուսական 5 %		»	87 20
Իտալական Ռանթ	Ք. Կ.	»	102 05
Սպանիական արտաքին	Ք. Կ.	»	91 85
Չէք Լոնտոնի վրայ		»	25 160
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		»	3 1/2
ԼՈՆՏՈՆ, 2 Օգոստոս			
Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.		Ա. Ո.	94 63
) գոց.		»	94 50
Օսմանեան Կայս. Պանքա		»	17 25
Եգիպտական միացեալ		»	— —
Անգլիական քօնսոլիտէ		»	82 81
Հէլլէնական 5 % 1881		»	48 50
Չարթըրտ		»	1 18
Պուլկարական փոխառ. 1892	Ք. Կ.	»	103 —
Ռանտ Մայնս		»	5 31
Ռուսական 4% 1888—1889		»	73 75
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ		»	25 38
Դրամազեղչ		»	4 —

ԻԼԱՆ

(Խազինէի Խասսայի Շահանէ)

Խազինէի Խասսայի Շահանէյէ պիր սէնէլի քեամիլէ զարֆընտա միւպայաա օլունմագ Թրիէսթէ չէքերի իլէ աչըք ասթարը վէ զալըն, վուսթա, ինճէ ամէրիքան մէվզըի միւնագասայա վազ օլընտըղընտան շէրայիթը միւթէֆերրիասընը անլամագ վէ միւնագասայա տախիլ օլմագ իսթէյէնլէրին եիւզտէ օն նիսպէթինտէ թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթեպէր քէֆալէթնամէի միւսթասհապէն նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարիլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 18 Թէմուզ 323 3—2

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ —119—

ՏԱՆԻԷԼ ԼԸՋԻՒԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՏԻԿԻՆ ԴԵՍՄԱՆՈՒՀԻՆ

Զ.

ՊԱՏԱՆԴԸ

—Հիմա ալ ձեր աղջիկը կը սիրէ... Սաուզիւ, սիրունիկ երիտասարդ է եղեր... Միայն դուք կը տարակուսիք այդ մարդուն նկարագրին վրայ, որ ամենուն յարգանքը կը վայելէ Իտալիոյ մէջ։

—Տէ Սթապիա դուքսին բարի համբաւը չեմ ուրանար։ Արժանի է այդ համբաւին։ Բայց լաւագոյն անձերն իսկ փորձութեան ու մատղաշութեան ժամեր անցուցած են։

—Ա՛հ, փուճ խօսքեր ըրեր է ձեզի։ Այդ խառամբեր տղան շատ լուրջ է։ Այդ բանը զարմանք կը պատճառէ ինծի։

—Անանկ խօսքեր չէ ըրած ինծի։ Բայց ջերմագին զգացումներ տածած է իմ նըկատմամբս, իրաւ է թէ անբիծ զգացումներ՝ այլ տենդոտ։ Երազող ու մռայլամած հոգի մըն էր քսան տարեկանին ինչպէս նաեւ հիմա։ Անիկա օգնած է ձեզի, այսինքն ամուսնոյս, ազատելու համար այն անձը զոր կը պաշտէի։

Այդ վերջին բառը սարսուռ իսկ չպատճառեց կոմսին։ Մարած նախանձէն, ծայրայեղ գոռոզութենէն և վայրագ վրէժխնդրութենէն բան մը չէր մնացած որ իր սրտին ու ամբողջ էութեան մէջ թըրթռար։ Միայն իր անհելի կամքը կ'ընդվզէր, անցեալէն գոհ, և ներկային համար խռով։

Սակայն անհասկնալի շարժում մը ըրաւ Մաքսիմ, երբ կինը յարեց.

—Այո՛, այդ վատը դահիճին սպասաւորն եղած էր։ Իր Ֆիորենցեան ժառանգականութեամբ, աւանդական խորամանկութեամբ և արիւնարբու բղջախոհութեամբ անշուշտ ինք սարքած է այդ դրամը։ Ապահով եմ թէ զիս հետապնդած է։ Խոստովանեցէ՛ք որ ան եղած է զիս մատնողը ձեզի։

Սոլանժ իր համոզման մէջ հաստատուեցաւ, ամուսնոյն դէմքը դիտելով։

Շլմորած կոմսին գորշ աչքերը ընդլայնած և սեւ յօնքերը պռստած էին, ծալքեր առաջ բերելով բարձր ճակտին վրայ՝ խոզանակաձեւ մազերուն տակ։ Ռնգունքներն ալ, որոնք լայնցած էին, ստորին շրթունքին վրայ ստուեր կ'ածէին, իսկ շրթունքին տակ սրածայր մօրուքը տակաւին թուխ ու սեւ կը մնար, հակառակ քունքի ճերմակ մազերուն։

—Կը տեսնէ՛ք, կը տեսնէ՛ք, մրմնջեց Սոլանժ, ինք ալ վրդոված ամուսնոյն չարագուշակ այլայլումէն։

Բայց կոմսը չուզեց ո և է պատասխան տալ։ Նորէն լռութեան մէջ թաղուեցաւ։

Քիչ մը յետոյ կոմսը դուրս ելաւ, վերջ տալու համար այդ ցաւալի լուսաբանութեան։

Կարծես թէ նախ կոմսը կը տկարանար, ինք որ չափազանց յանդուգն մարդ մըն էր։ Չպիտի կրնար աւելի երկար ատեն տոկալ այն բանին, որուն կը դիմանար կինը, հակառակ իր նուաղուն վիճակին։

Այսպէս տեղի ունեցած էր այդ գերագոյն տեսակցութիւնը, առանց ո և է արդիւնքի։

Հինգ տարի առաջուան համարատուութիւնն եղած էր այդ տեսակցութեան մէջ, յանկարծական կերպով և առանց նախաբանի։

Իրաւ է որ կենսական խնդրի մը պատճառաւ եղած էր այդ համարատուութիւնը։ Պերանժէրի ամուսնութեան ու երջանկութեան վրայ կը դառնար խնդիրը։ Կոմսին դիրքն ալ խնդրոյ նիւթ դարձած էր։ Պերանժէրի ամուսնութեան գործին նկատմամբ յայտնուած բարձրագոյն փափաքի մը դէմ եղած բացարձակ ընդվզում մը կրնար իր մնասներն ունենալ։

Պարտադրող ու ստիպողական պարագայ մըն էր, որուն առջեւ ընկրկիլ չէր ըլլար։

Գործին ողբերգական հանգամանքը աս էր որ այդ մռայլ յիշատակները անօգուտ կերպով քրքրուած էին երկան ու կնկան միջեւ։

Կոմսը, աշխատութեան սենեակը վերադարձին, յախուռն կերպով հեռացուց քարտուղարներն ու այցելուները, այնպիսի խորհրդածութիւններու մէջ խորասուզուելով, որոնց գաղտնիքը ինք միայն գիտէր։

Սիրուհիին հետ ունեցած տեսակցութենէն երկու օր յետոյ կնոջն ու իր միջեւ փոխանակուած բացատրութիւնները կը յուզէին այդ հոգիին ամէնէն դիմացկուն լարերը, որ բնաւ չէր ընկճուած մինչեւ այն ատեն։

Պատիժը սկսա՞ծ էր արդեօք։

Առանց գործածելու այն բառը, որ դէպքերու մէջ բարոյական մը կ'ենթադրէ, գործուած արարքներուն անդրադարձումը դառնութիւններու, նուաստացումներու ու աղէտներու չպիտի՞ փոխուէր միթէ։

Ո՛հ, կարելի բան չէր։

Գեղանի և զօրաւոր Ֆլօրիայի սէրը վայելած էր, անկէ քաղելով փառասիրութեան ու հեշտանքի զգացումներ։ Եւ այդ սիրոյն շնորհիւ, տարիներով պիտի ըմբոշխնէր անճառ հեշտութիւններ և Հռոմի դեսպան պիտի մնար։ Կեանքը լաւագոյն բաղդ մը ընծայած էր իրեն։

Իր կնոջ սիրահարը սպաննած էր...

Այդ բանին մէջ ալ, իր վրէժին յագեցման, պատուոյ վրիժառութեան, բացարձակ անպատժութեան, գայթակղութեան անէացման, և իր անունը կրող կնոջ նուաճման մէջ, որ աղջկանը պատճառաւ իրեն կապուած էր, կոմսը շատ յաջող չէր եղած միթէ։

Չէր կրնար ցաւիլ իր ո՛չ մէկ ըրածին վրայ։

Եւ հիմա որ իր փայլուն ասպարէզին մէջ, ուր դիւանագիտական յաջողութիւններ կը գտնէր, խնամութիւն հաստատելու վրայ էր Եւրոպայի ամէնէն ազնուական ընտանիքներէն մէկուն հետ, իր աղջիկը կնութեան տալով Սթապիա դուքսին եղբայր Թրանի իշխանին, միթէ բաղդին գագաթնակէտը չէ՞ր հասներ կոմսը...

Այդ միջոցին էր որ դժբախտութիւնը կը մօտենա՛ր իրեն... Հաւատալի՞ բան էր միթէ...

Սակայն հպարտութեան և ուրախութեան այդ պատճառները հազիւ թէ մտքին մէջ թուած, սրտաճմլիկ անձկութիւն մը ցնցեց զինքը։

Ակռաները կրճտեցին։ Ձեռքերը թիկնաթոռին յենարանին կառչեցան։ Քրտինքով թրջեցան քունքերը։

Չպիտի՞ կրնար վայելել ալեւս...

Թերեւս Պերանժէր տառապէր, իր արարքները երեսին տար, և գուցէ ան մեռնէր կամ վանք մը քաշուէր։

Ու ըսել թէ կան բաներ որոնք իր կամքին դէմ կ'ընդվզէին։

* * *

Է.

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Յաջորդ երեքշաբթի օրը տեղի պիտի ունենար արքունական պարահանդէսը։

Սոլանժ ստիպուած էր սպասել այդ երեկոյթին։

Սոլանժ Բարիզ չէր գացած։

Տենդոտ կեանք մը կ'անցընէր։ Ամէնէն խօլ թելադրութիւնները կ'ունենար։

Մտադրած էր Պ. տը Միրըվէրի հեռագիր քաշել։

Այո՛, հեռագիրը շատ գործին կուգար քան թէ կառախումբերը, ուր նստած կ'երեւակայէր ինքզինքը։ Հեռագիրը բառ մըն է որ կը թռչի, անձկութեան այնքան բարձրագոյն աղերս մը, որուն չի դիմանար մարդ և պատասխանը կը փութացնէ արագօրէն, այն կապոյտ փոքր թուղթը զոր կը պատռեն։

(Շարունակելի)

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասթըր եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—4

PHOENIX ASSURANCE Ld. Co

“ՖԻՆԻՔՍ„

ESTABLISHED 1782

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782 ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869էՆ Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար
Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է.
ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ եւ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ։ Ցա՛րդ վճարած է աւելի քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ եւ Պոլսոյ եւ գաւառաց։ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիքալիս խան, Պանք Օթոմանի մօտ, Ղալաթիա։

Փոխ գործակալ ի Պոլիս
ՃԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ
50—45 Ֆնտըգլեան խան

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Գալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի եան։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) Զորբը Պօյը, Թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տանը։ 16 50—12

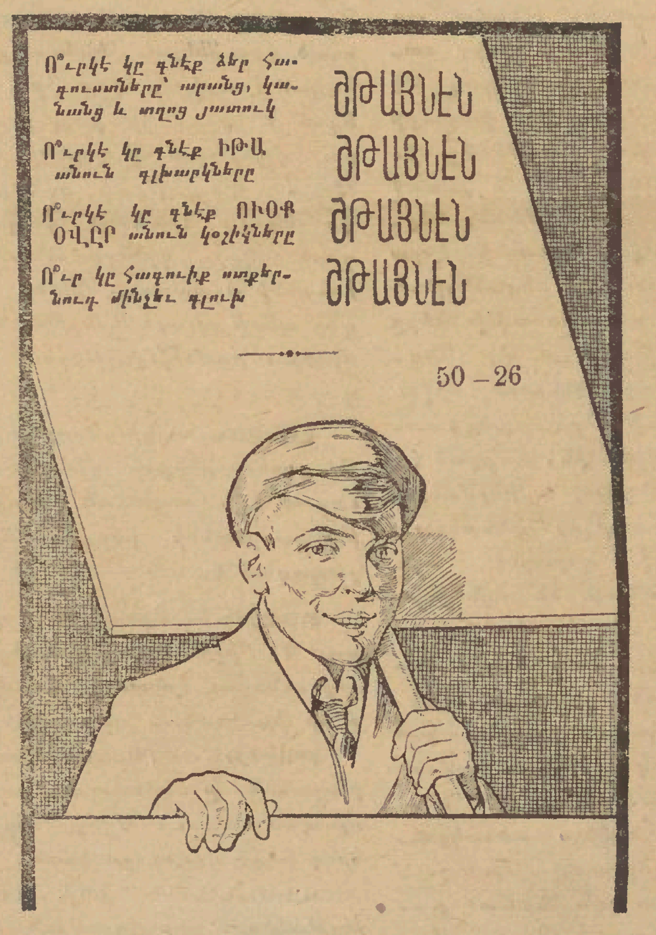

Ո՞ւրկէ կը գնէք ձեր հագուստները՝ արանց, կանանց և տղոց յատուկ
Ո՞ւրկէ կը գնէք ԻԹԱ անուն գլխարկները
Ո՞ւրկէ կը գնէք ՈՒՕՔ ՕՎԸՐ անուն կօշիկները
Ո՞ւր կը հագուիք ոտքերնուդ մինչեւ գլուխ

ՃԹԱՅՆԷՆ
ՃԹԱՅՆԷՆ
ՃԹԱՅՆԷՆ
ՃԹԱՅՆԷՆ

50 –26

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՓԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Սգոս. 5ին, Իմէրէդի, Մարսիլիայէն
Օգոս. 12ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Օգոս. 7ին, Իմէրէդի, Սեւ Ծով։
Օգոս. 13ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա

Ա. կարգ	Բարիզի համար	200 Ֆր.
»	» Մարսիլիոյ »	160 »
Բ	» Բարիզի »	150 »
»	» Մարսիլիոյ »	120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 50—48 Թ. ՌԸՔՈՒԼ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԵՐ

Նիքոլայիտիս Եղբարք

Պատուոյ յիշատակութեան արժանացած Բարիզի մէջ՝ Ֆրանսայի ատամնաբոյժերու ժողովին անդամներէն։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 413, Բօսթա փողոց Թիւ 1, Շաուլ վաճառատան վրայ՝ առաջին յարկ։

Ճիւղեր.—Գատրգէօյ Մէհիւրտար, Քորբիի պարտէզին մօտ։

Բերնի հիւանդութիւնները կը դարմանեն։ Շատ փտած ակռաները ոսկիով, «բլադին»ով և «էմայ»ով կը լեցնեն։ Իրենց մասնաւոր գործիքներով յախճապակիէ ակռայի կտորներ կը շինեն և զայնս կը փակցնեն ակռային առողջ մասին, այնքան ճշդութեամբ որ ակռան ամբողջ կ'երեւայ և կտոր ունենալը բնաւ յայտնի չըլլար. այդ կերպով յախճապակիով ալ ակռայ կը լեցնեն։ Յախճապակին ամէնէն ամուրն է ակռայ լեցնելու համար գործածուած զանազան առարկաներուն. եթէ առջեւի ակռաները լեցուին, բնաւ յայտնի չըլլար թէ լեցուած են։ Առանձնապէս ամերիկեան վերջին դրութեամբ կեղծ ակռաներ կը շինեն և առանց քիմքի «Պրինճուրք» տեսակէ ակռաներ կը զետեղեն։ Վերոգրեալ տեղերը ամէն օր կ'ընդունին իրենց դիմողները։ 50—7

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կռխմբ.երու երթեւեկին.
1907 Մարտ (Ն. Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կայարան		Կռխմբ. 622 Ապր. եւ Ճմբ. Առտու
Գոնիա	մկն.	11 —
Գաչին խան		11 31
Չումրա		12 15
Արըգ Էօրէն		12 43
Մանտասուն		1 12
Գարաման	ժմն.	1 43
	մկն.	1 58
Սիտրօվա		2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ		3 14
Ալաճա		3 50
Էրէյլի	ժմն.	4 15
	մկն.	4 35
Պուլկուրլու	իրիկուն ժմն.	4 50

ԴԱՐՁ Կայարան		Կռխմբ. 621 Ապր. եւ Ճմբ Իրիկուն
Պուլկուրլու	մկն.	5 5
Էրէյլի	ժմն.	5 23
	մկն.	7 20
Ալաճա		7 47
Այրանճա-Տէրպէնտ		8 31
Սիտրօվա		9 31
Գարաման	ժմն.	9 37
	մկն.	9 52
Մանտասուն		10 25
Արըգ Էօրէն		10 54
Չումրա		11 30
Գաչին խան		12 6
Գոնիա	իրիկուն ժմն.	12 35

50—21

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ նուաղուրդի դրուած 555 չէքի փայտին (մէշէ) իւրաքանչիւր չէքին 35 ղրուշ գին առաջարկուած է, յանձնելի երկու ամիսէն, իսկ 2000 օխա փայտածուխի իւրաքանչիւր 100 քիլոյին 53 ղրուշ (մէճիտիէն 19 ղրուշէն)։ Վերջնական նուաղուրդը տեղի պիտի ունենայ 1907 յուլիս 23/5 օգոստոսին, կէսօրէն յետոյ ժամը 2ին, Հանր. Պարտքի Վարչութեան կեդրոնատեղին։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

19/1 օգոստոս 1907 2—2

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆ

Société Producteur du France, Péra
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԲԵՐԱ
Ամենաբարձր գնահատումներու արժանացած զանազան ցուցահանդէսներու մէջ։

AMER PICON
PHILIPPEVILLE
G. PICON
AMER PICON

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆԸ, ամէնէն շատ քինքինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժէրիական հողի յատուկ տունկերով։ Իր կորովին ու հակատենդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը։ Առաւօտ անօթի փորանց կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարերար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ։ Այդ ըմպելին շնորհիւ՝ մարդուս սպառած ուժերը կը վերանորոգուին եւ տենդը զերծ կը մնայ։

Ծանօթ.— Անխիղճ մարդիկ մեր վաճառանիշը կեղծած ըլլալնուն, Ամէր Բիքոն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կու տանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել, որպէս զի կեղծերը չառնեն. պէտք է պահանջեն որ շիշերը Իւնիոն տէ Ֆաբրիքան դրոշմը կրեն։

Միակ ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ
Պ. Լ. ԲԱՐՄԱ։
Գ. Գ.

Բ Պոնմի	Ղալաթիա
Ա Ռեքքիա	»
Էքօնոմիք Գօօբէռաթիվ	Ղալ., Բերա եւ Գատըգիւղ
Ռօզարիօ Սիւսօնէ	Ղալաթիա
Բարատօրուլօ եւ Մէլէքթիատիս	»
Ժ Սթավրօբուլօ	»
Սթավրօբուլօ Եղբարք	
Քօթթաքի Եղբարք	
Վէնսան Գասապեան (դեղվճ.)	Կ Պոլիս
Մէհմէտ Բեազիմ	
Տ Մեղիքի որդի եւ Ընկ.	
Մ Մէզիքէ	
Թ. Լինօ	
Պ. Եէֆիրեան	
Ժ Վօնթիզիանօս եւ Ընկ.	
Էմիլ Լանտրիոլ	Բերա
Տէմէթրաքօբուլօ եղբ. ք եւ Ընկ	
Թ. Սաւրէնեան	Բերա, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա
Պօն Մարշէ	Բերա

եւլն. եւլն. եւլն. 50—30

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն քուրոն,
ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 37,300,000
քուրոնի չափ։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Յիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վիէնըր Պանք-Ֆէրայն տարեկան հարիւրի 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին չափը իջեցնել կամ աւելցնել, տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ շրջաբերաբար ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով։

3 օր	100— 150	ոսկի գումարի համար
6 »	151— 200	» »
10 »	201— 500	» »
15 »	501—1000	» »
30 »	1001 և անկէ վեր	» »

Վիէնըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պահանջուած դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, աւելցած ատեն վճարելով տոկոսին պարունակած գումարը։

Վիէնըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պահանջողին տեղեկութիւն ալ կը յանձնէ՝ անձամբ ներկայանալով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէքիլ կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—11

Խնայողական Սնտուկէն զատ՝ Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններով։

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Յուլիս

Գշ. 17|30 Պիրէոս, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բօռ-Սայիտ ու Սուէզի նաւահանգիստներէն մեկնող շոգենաւերուն հետ։
Գշ. 17|30 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ-Ազով, Օտեսա-Քէրսոն, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 18|31 Սէվաստաբօլ ժամը 10ին։
Եշ. 19|1 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բօռ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ. 21|3 Օտեսա, ժամը 12ին։
50—9

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (148)

[illegible]

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻԻ ՄԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

Է.

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ԻՐԱԿԱՆԱՆԱՅ

Առտուն միայն — երկու եղբայրները անձկալից գիշեր մը անցընելէ յետոյ — աչքերը բացաւ Ժէրմէն։

Գաղափարները յամրաբար արթնցան մանկամարդ աղջկան մտքին մէջ, որուն զարթնումին կը սպասէին Միշէլ ու Լօրան։

Պատահած իրողութիւնները և առջի իրիկուան միջադէպերը յիշելով տեսակ մը հառաչ արձակեց Ժէրմէն։ Լսեցին որ ան կը մրմնջէր.

—Սոսկալի բան է։ Ո՞վ պիտի ազատէ զիս։

Այո՛, ի՞նչ գերմարդկային զօրութիւն պիտի կրնար ազատել Ժէրմէնը՝ այդ անողոք յիշատակէն, զոր Օպէրշթայնի անունը կը քրքրէր։

Միշէլ ու Լօրան երկչոտութեամբ մօտեցան մանկամարդ աղջկան անկողնոյն։

Վախնալով որ կը սոսկայ, անունը մրմնջեցին...

—Ժէրմէ՜ն...

Զաղացպանուհին անոնց երեսը նայեցաւ ու ճանչցաւ։

Աչքերը մռայլ մտածումներու մէջ թաղուած էին։ Երկու եղբայրները նշմարեցին այդ նայուածքը և սպասեցին որ խօսի ան։

—Չեմ հասկնար թէ ի՛նչ պատահած է ինծի։

Իր առաջին խօսքերն իսկ սուտ էին։

—Ժէրմէն, աղաղակ մը լսեցիք... եղածը աս է միայն...

Միշէլ ու Լօրան կռահա՞ծ էին թէ ի՛նչ տռամի վերյիշում մըն էր այդ աղաղակը։

—Տղու մը պէս վախցայ և ձեզ սըխրութեան մատնեցի, այնպէս չէ՞ւ։ Ներում կը խնդրեմ այդ մասին... Բայց անշուշտ հասկցաք թէ ո՛ւրկէ եկած էր այդ մռնչիւնը, որովհետեւ մարդկային աղաղակ մը չէր ան... Ինծի սոսկում պատճառող բանը աս է... Կարծեցի որ այդ աղաղակը կը բարձրանար թէրասին ստորոտէն, որուն վրայ կը գտնուէինք... Եւ հիմա որ կը փորձեմ միտքս բերել, ընդհակառակը ինծի այնպէս կը թուի որ արձագանգ մըն էր ան...

—Մեր կարծիքն այն է որ այդ աղաղակը արձակած է մեր մօտը գտնուող մարդ մը...

—Ո՞վ է այդ մարդը, հարցուց Ժէրմէն շնչհատ, ի զուր փորձելով իր յուզումը ծածկել։

—Բրուա-Վիթրէ կոմսը...

Այո՛, ան էր։ Ինք՝ մանկամարդ աղջիկն ալ այդպէս խորհած էր, բայց կ'ուզէր վստահ ըլլալ այդ մասին։

—Եթէ կոմսը հոն էր, մեր խօսքերը կրնայ լսած ըլլալ։

—Այո՛, հոն էր, բայց ի՞նչ կ'ըլլայ... Համր, կոյր, անդամալոյծ, և վերջապէս մէկ բառով, մեռած չէ՞ միթէ։

—Կարելի է որ այդպէս ըլլա՛յ, բայց հակառակ ամէն բանի, այդ մարդը վախ կը պատճառէ ինծի։

Երկու եղբայրները արհամարհոտ ձեւով մը ցնցեցին իրենց ուսերը։

—Կոմսը այնքան սոսկում կը պատճառէ ինծի որ զինքը տեսնելուս պէս գէշութիւն կը զգամ։ Քիչ մը առաջ մեղադրեցիք զիս՝ համակ ուրախութեան նուիրուած այս օրուան մէջ մտահոգ ու տխուր ըլլալուս համար... Իրաւունք ունիք... Դուք իսկ, Լօրան, գիտել տուիք թէ իմ մտահոգութիւնս և տխրութիւնս արդիւնք էին Պ. տը Բրուա-Վիթրէի հետ ունեցած մեր հանդիպումին... Այդ մասին ալ իրաւունք ունիք... Կոմսին մտադրութիւնն ալ անբացատրելի սոսկում մը կը պատճառէ ինծի։

—Ինչո՞ւ համար ուշադրութիւն կը դարձնէք անոր։ Մեր կեանքին հաղորդ չէ...

—Սակայն ձեր քով կը պահէք զանի...

—Ո՛ւր երթայ։

—Ո՛ւր որ ուզէ։

—Բայց կամք չունի ան։

Միշէլ ու Լօրան երկար նայուածքով մը իրարու խորհուրդ հարցուցին, և այսպէս լուռ կերպով փոխանակեցին իրենց մտադրութիւնները և գէշ մտածումները։

Կարծելով թէ կը վարանէին անոնք, Ժէրմէն մրմնջեց.

—Պէտք է որ ընտրութիւն մը կատարէք անոր և իմ միջեւ. կա՛մ ես հոս պիտի ըլլամ և կամ կոմսը. եթէ երբեք կը նախընտրէք բնակիլ այդ ողբալի ուրուականին քով, որուն աչքերը սոսկում ու արհաւիրք կ'ազդեն ինծի, այս դղեակին մէջ գործ չունիմ ալ ես...

Լօրան նորէն նայուածք մը ուղղեց եղբօրը։

Արդէն իսկ իրենց որոշումը տուած էին։ Ժէրմէնի չար փափաքը պիտի իրագործուէր։

—Եթէ կ'ուզէք, այս իրիկուն իսկ, կոմսը Ռուաեօմոնթէն պիտի հեռանայ։

—Կ'երդնո՞ւք։

—Կ'երդնունք։

Ժէրմէնի մռայլ դէմքը պայծառացաւ ու սկսաւ ժպտիլ։ Իր ատելութիւնը կը յաղթանակէր։

—Ձեզմէ ո՞վ պիտի երթայ կոմսին հաղորդել այդ բարի լուրը։

—Երկուքնիս մէկանց, որպէս զի կոմսը հասկնայ թէ միայն ես չէ որ իր ներկայութիւնը չեմ ուզեր Ռուաեօմոնթի մէջ, այլ և եղբայրս Միշէլ չի փափագիր Լուվիէրի մէջ հիւրընկալել զինքը։ Գո՞հ էք միթէ։

Ձեռքը երկարելով անոնց,

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ։

Գլուխը թեւին վրայ ծռեց, քնանալու համար։

—Յոգնած եմ... Ձեր պատճառած ուրախութիւնը արագօրէն պիտի բուժէ զիս։

Մանկամարդ աղջիկը կարծեց որ երկու եղբայրները պիտի հեռանային իր քովէն։ Կը սխալէր։ Անոնք մնացին, և վարանոտ նայուածքներէն հասկցաւ թէ իրեն ըսելիք բան մը ունէին։

—Ժէրմէն, եղբայրս և ես մտադիր ենք ձենէ խնդրելու որ մեր առջեւ պարզէք ձեր կեանքին կարգ մը գաղտնիքները, մեզի անծանօթ։

—Կեանքիս մէջ գաղտնիք չկայ բնաւ։ Ի՞նչ կ'ուզէք գիտնալ։

—Կը փափագինք որ Բրուա-Վիթրէ կոմսը վտարենք հոսկէ։ Կոմսը պիտի վտարուի։ Ժէրմէն, հիմա կարգը ձեզի եկած է բացատրելու այդ ատելութեան պատճառը...

—Կը կրկնեմ թէ զինքը տեսնելուս պէս գէշութիւն կը զգամ։

—Ուրիշ պատճառ չկա՞յ։

—Դուք գիտէ՞ք ուրիշ պատճառներ ըլլալը, յարեց Ժէրմէն ներքին սարսուռով մը։

—Ինչո՞ւ մինչեւ այսօր, մինչեւ այս երեկոյթին վաղորդայնը սպասեցիք, ուր արտառոց աղաղակ մը արձակեց ծերունին... ինչո՞ւ համար այդքան երկար ատեն սպասեցիք՝ կոմսին հեռացումը իբր շնորհ մը խնդրելու համար մենէ։ Ինծի այնպէս կը թուի որ այդ աղաղակէն վախցաք աս պատճառաւ որ սոսկալի սպառնալիք մը կը պարունակէր իր մէջ... ինչո՞ւ համար, Ժէրմէն, ինչո՞ւ համար։

—Յանկարծակիի եկայ... Ջիղերս տաք ելան... ուրիշ բան չկայ...

—Բայց, Ժէրմէն, անուն մըն էր այդ աղաղակը...

—Չեմ գիտեր, անո՞ւն մը ըսիք։

—Օպէրշթայն...

Երկու եղբայրները տեսան որ Ժէրմէն կը տժգունէր ու աչքերուն փայլը կը մարէր։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ